ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4252 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19/3 ՄԱՐՏ 1900 ՇԱԲԱԹ 2 ԶԻԼԳԱՏԷ 1317 ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4252

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ ոչ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆր.
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԱՒԵԼԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լուր մը որ կարինէն կու գայ վերջերս՝ իր տեսակին մէջ բոլորովին նորութիւն է, և նորութիւն ըլլալուն համար իսկ պէտք էր աւելի ուշադրութիւն գրաւէր. բայց կը վախցուի թէ աննշմար անցնի իբրեւ անկարեւոր բան մը, մինչդեռ անկարեւոր համարուելէ շատ հեռի է, զոր հասարակաց և մանաւանդ ազգ. պաշտօնական մարմնոց ուշադրութեան ներկայացնելու համար է որ կարեւոր կը համարինք յատկապէս մատնանիշ ընել զայն։

Թերեւս գուշակեցին ընթերցողները թէ կարնոյ գիւղերուն մէջ օրթոտոքսութեան յարելու նորօրինակ շարժման վրայ է խօսքերնիս։ Մինչեւ ցարդ շատ անգամներ առիթ եղած է լսելու հայ ժողովրդեան ո՛ և է մէկ պարզամիտ հատուածին այս ու այն դաւանութեան յարելու լուրերը, բայց դեռ լսուած չէր օրթոտոքսութեան դիմելու ո՛ և է շարժում։ Այս լուրին առաջին տպաւորութիւնը գուցէ այն եղաւ թէ «ա՜ս ինչ է գաւառացւոց ըրածը. դաւանափոխութիւնն ալ իրենց բան գործ ըրած կ'ըլլան. օր մը այն ինչ տեղէն լուր կը հասնի թէ բողոքական կ'ըլլան, ուրիշ օր մը այս ինչ տեղէն ձայն կու գայ թէ հռոմէադաւան կը դառնան. այժմ ալ Կարնոյ գիւղացիները օրթոտոքս ըլլալու շարժում մը կ'ընեն. մինչեւ ե՞րբ պիտի լսենք այսպիսի խօսքեր կամ մինչեւ ո՞ւր պիտի երթան գաւառացւոց այս ըրածները»։

Այո՛, ամենայն հաւանականութեամբ գոնէ Կ. Պոլսոյ ընթերցողներուն վրայ այս եղած ըլլալու է օրթոտոքսութեան յարողներու ազդած առաջին տպաւորութիւնը։ Եւ արդարեւ, առաջին տեսութեամբ կամ կեղեւէն դատելով՝ իրաւացի կ'երեւայ այդ տպաւորութիւնը, սակայն երբ խնդրոյն խորը թափանցելու ամենադոյզն ջանք մը թափուի, շուտով պիտի տեսնուի թէ արդարութեան և խղճի հակառակ է այդպէս վարկպարազի վճիռ մը տալ և դաւանափոխ գաւառացիներու երեսին խփելով անցնիլ։ Տիեզերական օրէնք է, թէ՛ բնական և թէ՛ բարոյական աշխարհի մէջ, թէ առանց պատճառի արդիւնք չկայ, հետեւաբար գաւառական այս դաւանափոխութիւններն ալ իրենց պատճառը ունին՝ մասամբ մեր եկեղեցականութեան ապիկարութեան մէջ, ի՛նչ ձեւի կամ անունի տակ որ հասնին մեզի անոնց ձայները, բողոքական, կաթոլիկ, օրթոտոքս։ Տարբերութիւնը ներկայացող կամ ինքնաբերաբար ընծայուող պարագաներէն միայն կախում ունի, իրողութիւնը իր հիմնական գիծերուն մէջ միշտ նոյն է. նոյն երեւոյթն է։

Բայց աղէկ մը ըմբռնելու համար դաւանափոխական շարժումներու պատճառին ազդուութիւնը կամ զօրութիւնը՝ այսինքն մեր եկեղեցականութեան ապիկարութիւնը որ կը շնչուի տիրող չքաւորութեան պատճառաւ, պէտք է նկատի առնել գաւառացի հայուն իր նախնեաց կրօնքին վրայ ունեցած խորին հաւատքը ու անկեղծ ջերմեռանդութիւնը որոնցմով կազմուած է իր ուշ և ծուծն անգամ։ Ահա՛ բուն վէրքը, որուն վրայ պէտք է մատը դնել և ըստ այնմ վճիռ տալ կամ ազդուիլ այս ու այն գաւառէն հասած կամ դեռ հասնելիք նմանօրինակ տխուր լուրերէ, որոնց արձագանգ կ'ըլլան լրագիրները երբեմն շատ՝ երբեմն քիչ։ Այլ օրթոտոքսութեան շարժման ձայնը ամէնէն աւելի արձագանգի արժանի է ոչ թէ անոր համար որ միւս դաւանափոխութեանց ձայները կարեւորութենէ զրկուին և դէպի այդ առաջնորդողները իրենց շահատակութիւնը առաջ տանին ձեռքի տակէ և հանրային ուշադրութենէ զերծ, այլ որովհետեւ օրթոտոքսութեան ճարակումը եթէ երբեք արմատ բռնէ—և վտանգ կայ բռնելու երբ պէտք եղած ուշադրութիւնը չդարձուի անոր առաջքն առնելու,—կրնայ այնպիսի համեմատութիւններ և հետեւանքներ ունենալ, որոնց վըրայ այժմէն գաղափար կազմել դժուար չերեւար հեռատես միտքերու։

Ասկէ աւելի երկարել ընթերցող հասարակութեան և ազգ. պաշտօնական մարմնոց ուշիմութեան վրայ տարակուսիլ կը նշանակէ, ուստի այսքանը բաւական կը համարինք առայժմ։

ՅՈՒՍԱԿ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

ՆԻԹԼԻԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԵՏ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Փետրուար

Այս պահուս, 800 անգլիացի վիրաւոր զինուորներ կը գտնուին Նիթլիի զինուորական հիւանդանոցին մէջ, Սաութէմթընի մօտ, ամէնքն ալ Թրանսվալէն վերադարձած։ Արտօնագիր մը ստացած ըլլալով, երէկ գացի տեսայ զիրենք և հետերնին ունեցայ տեսակցութիւն մը զոր ձեզի կը հաղորդեմ։

* * *

Նիթլիի զինուորական հիւանդանոցը ընդարձակ շէնք մըն է, կարմիր աղիւսներով ու քարերով շինուած, գեղեցիկ ճարտարապետութեան մը ծնունդ։ Կրնայ մինչեւ 1200 հիւանդ ընդունիլ։ Ծառերու միջեւ, ողջասուն վայրի մը վրայ կառուցուած է և Սաութէմթընի սքանչելի ծովախորշը անոր առջեւ կը տարածուի միապաղաղ լիճի մը պէս։ Հոդ է որ հարաւային Ափրիկէի արիւնալի ճակատամարտներուն մասնակցող 800 անգլիացի վիրաւորներ կը դարմանուին այս պահուս։

Ստորնայարկին մէջ իսկ կը հանդիպիմ անոնցմէ 100 հոգիի, կապոյտ տաբատներ հագած, սեւ գլխարկներով ու կարմիր փողկապով։ Ամէնքն ալ հաւաքուած են ենթասպայի մը շուրջը որ նամակներ կը բաշխէ, և ամէնքն ալ ականջնին սրած, մտիկ կ'ընեն այն անուններուն՝ զորս ենթասպան կը կոչէ բարձրաձայն՝ նամակ մը յանձնելու համար։

—Ասոնք թեթեւ վէրքեր ստացողներն են, կ'ըսէ առաջնորդս, սկովտիացի բարեհամբոյր բժիշկ մը՝ որ հիւանդանոցին մէջ կը պաշտօնավարէ. վերի յարկը ելլենք. հոն շա՛տ աւելի ծանրապէս վիրաւորուած հիւանդներ պիտի տեսնենք։

Սրահ մը կը մտնենք որուն մէջ տասներկու անկողիններ կը գտնուին։ Անոնցմէ երկուքին հիւանդները պառկած են, իսկ միւսները շարուած են խոշոր վառարանի մը առջեւ, որուն մէջ պայծառ կրակ մը կը վառի։ Անկողիններու քովիքը գրուած են դեղին կաշիէ մակեր՝ որոնց վրայ դեռ ցեխի կտորներ կը նշմարուին։ Նաթալի երկրին ցեխն է ատիկա, փակչտուն ցեխ մը՝ որ այնչա՛փ բաներ կը յիշեցնէ....

Երիտասարդ բժիշկը որ զիս կ'առաջնորդէր, կը հարցնէ հիւանդներէն մէկուն.

—Ի՞նչ ունիս նայինք։

Հիւանդը՝ տգեղ ու պզտլիկ մարդուկ մը, կը բանայ բերանը, ուր կզակներէն մէկուն ակռաները ամբողջովին թռած են։ Պոէր գնդակ մը աւեր է զանոնք ու գացեր մխուեր է կոկորդին մէջ՝ ուր շաբաթներով մնացեր է։ Հիւանդանոցին մէջ միայն հաներ են այդ գնդակը՝ զոր զինուորը լրագրի կտորի մը մէջ պահած էր և զոր ցուցուց մեզի։

—Դո՞ւն ինչ ունիս, կը հարցնէ բժիշկը ուրիշի մը։

Երիտասարդ մըն է աս՝ որ երեք գնդակ ընդուներ է կռուի պահուն, մէկը ծունկին, երկրորդ մը ազդրին և միւսը թեւին մէջ։ Ազդրինը դեռ կը տանջէր զինքը, ու շունչ առած ատեն խեղճը ձեռքը կուշտին կը տանէր ցաւը մեղմելու համար։

—Ո՞ւր վիրաւորուեցար, կը հարցնէ բժիշկը։

— Քոլէնզոյի մէջ. դեկտեմբեր 15ի առտուն էր. հրացանաձգութիւնը կանուխ մը սկսաւ, ես շուտ վիրաւորուեցայ և մինչեւ յաջորդ առտու պատերազմի դաշտին վրայ մնացի առանց ուտելիքի և ջուրի. մանաւանդ որ սոսկալի տենդ մը բռնած էր զիս։

Այդտեղ գտնուող բոլոր վիրաւորներն ալ Քոլէնզոյի մէջ ստացած են իրենց վէրքերը։ Մէկը կը պատմէ թէ վիրաւորուած է ճիշտ այն պահուն՝ ուր ջուր կը խմցնէր իր մահացու կերպով վիրաւորուած ընկերներէն մէկուն։ Ուրիշ մը՝ գանկին ետեւի կողմը կը ցուցնէ երկայն սպի մը՝ որուն վրայ մազ չէ՛ մնացած. երեսի վրայ պառկած պահուն գնդակ մը անցեր է անկէ և աւեր տարեր է մազերը։

—Պոէրները կը տեսնէի՞ք, կը հարցընենք անոնց։

—Ո՛չ. անոնք ժայռերու ետին պաշտպանուած էին, մենք արձակ դաշտին վրայ կը գտնուէինք և թշնամին չտեսնելու պատճառաւ չէինք գիտեր թէ որո՛ւ վրայ պարպենք հրացաննիս։

—Պուլլըր զօրավարը տեսա՞ք։

—Այո՛, ձիով կ'անցնէր մեր մէջէն. բան մը չէ՛ վախնար ան։

Այդ վիրաւորին ձախ ձեռքէն բթամատն ու ճկոյթը միայն կը մնան. միւսները թռցուցեր է ռումբի կտոր մը։ Խեղճ մարդը այդ անօգուտ վիճակի դատապարտուած ձեռքին կը նայի շարունակ, ու գլուխը կ'երերցնէ յուսահատօրէն։

—Գէթ ուտելիք ունէի՞ք, կը հարցնեմ իրեն.

—Օ՛հ, այո՛, կը պատասխանէ. գետնախնձորն ու եզի միսը առատ էին բանակին մէջ. իսկ երբ խմելիք՝ ջուր կար և երբեմն ալ գարեջուր. հացն ալ առատ էր։ Մեր բանակներուն ետեւէն եզի հօտեր անպակաս էին. ամէն օր կը մորթէին անոնցմէ. այսպէսով թարմ միսը անպակաս կ'ըլլայ բանակներուն մէջ։

Ուրիշ սրահ մը կ'անցնինք և առաջին անգամ կը հանդիպինք զինուորի մը՝ որ հինգ վէրք ընդունած է. ծունկին, ազդրին, ուսին, թեւին ու ձեռքին վրայ։

—Ես անո՛ր համար գետին ինկայ, կ'ըսէ մեզի, որովհետեւ սրունքիս վէրքը շատ սոսկալի էր։ Ընկերներ ունէի՝ որոնք վեց եօթը վէրք ընդունած ըլլալնուն հակառակ կրցան շարունակել իրենց յառաջխաղացումը։ Գընդակները եթէ անմիջապէս մահ չպատճառեն, բնաւ կարեւորութիւն չունին. արիւնի չափազանց կորուստ է որ մարդը զգայազիրկ կ'ընէ։

Այդ զինուորը լրագիրներ կարդացած ըլլալուն, մտածեցի որ իր որոշ կարծիքը պէտք էր ունենար Պուլլըրի պարտութեան վրայ, և այդ մասին հարցափորձեցի զինքը։

—Պարտութիւն մը չէր, բայց, այլ ձախողուած մը. մենք լաւ տեղեկութիւն չունէինք Պոէրներու դիրքերուն վրայ յետոյ, թնդանօթները ամէնէն առաջ անցուցին Թուկէլայէն. անա՛նկ որ երբ թնդանօթաձիգները մեռան, արձակազէնները իրենց օգնող չունենալնուն չը կրցան բան մը ընել։ Մանաւանդ որ մենք բացը կը կռուէինք, մինչդեռ Պոէրներէն մէկ հոգի անգամ չէր երեւար. ամէնքն ալ լաւ մը պահուած էին։

Յետոյ մեզի ցոյց կու տայ ուրիշ վիրաւոր մը ըսելով։

—Ան ալ շատ բան գիտէ. Պէլմոնթի կռուին մասնակցած է։

Կ'երթանք այդ մարդուն քով։

Ժ. Հ.

(Մնացեալը երկուշաբթի)։

ՈՍԿԻԻ ԵՐԿՐԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

ԳՐԱՇԱՐ ՄԸ Ի՞ՆՉ ԿՐՆԱՅ ՇԱՀԻԼ

Այս տարուան սկիզբէն ի վեր, Քլոնտայք,—ոսկիի այդ երկիրը որ երբեմն այնքա՛ն խօսեցուց իր վրայ,—ինքն ալ թերթ մը ունեցաւ։ Այդ թերթը որ Տաուսըն Տէյլի Նիւզ կը կոչուի, դեռ ոչ ոք տեսած է Եւրոպայի մէջ, որովհետեւ մի միայն Քլոնտայքի մէջ կը սպառուի։ Բայց եւրոպական թերթ մը որուն թղթակիցներէն մէկը առիթը ունեցած էր այդ օրաթերթը տեսնելու, հետաքրքրական տեղեկութիւններ կու տայ անոր վրայ։ Գըլխաւորաբար աչքի զարնող կէտը այդ թերթին, սա վերտառութիւնն է՝ որ ամէն թիւի լուսանցքին վրայ տպուած է եղեր. «Լուրեր... երբ կան»։ Վարչութիւն մը՝ որով թերթին վարչութիւնը նախապէս ինքզինքը կ'ազատէ ամէն պատասխանատուութենէ. մանաւանդ որ շատ ալ դժուար է թերթ հրատարակել անա՛նկ երկրի մը մէջ՝ որ Եւրոպայի հետ գրեթէ բոլորովին յարաբերութենէ զուրկ ըլլալուն, ստիպուած է գոհանալ ա՛յն լուրերով զորս երկիրը (Քլոնտայք) կրնայ հայթայթել։

Արդէն Տաուսընցիք բնաւ կարեւորութիւն չեն տար եւրոպական լուրերու. ընդհակառակը մեծապէս կը հետաքրքրուին տեղական լուրերով, որոնք ընդհանրապէս հետեւեալ կերպով կազմուած են. «Սովի վախ չկայ. 2000 թօնօ ուտելիք ճամբայ հանուած է դէպ ի Եուքոն»։ Տաուսըն Տէյլի Նիւզի խմբագրականներն ալ մեծ մասամբ ատանկ լուրերու վրայ կը գրուին. օրինակի համար տուներու տանիքը փայտէ՞ պէտք է ընել թէ կղմինտրէ, ի՞նչ ընելու է կրակին առաջքը առնելու համար, և այլն։ Մասնաւոր բաժին մը ունի սբօրի համար։ Ներքին լուրերը լեցուն են մարդասպանութեան ու գողութեան պատմութիւններով. դէպքեր՝ որոնք շա՛տ կը պատահին Քլոնտայքի մէջ։ Իսկ թերթին վերջին էջը յատկացուած է ծանուցումներու. այդ ծանուցումներուն մէջ կը տեսնուի մանաւանդ խանութպանի մը ազդը որ «մէկ կօշիկի համար 20 տոլարի (100 ֆրանք) աժան (?) գինը միայն կը պահանջէ»։

Սակայն հակառակ այս վտիտ հանգամանքին, Տաուսըն Տէյլի Նիւզ սուղ թերթ մըն է, և իր իւրաքանչիւր թիւը կ'արժէ մէկ ֆրանք 25 սանթիմ։ Բաժանորդագրութիւնն է վեցամսեայ 100 և տարեկան 175 ֆրանք։ Արդէն ամէն բան սուղ է ոսկիի երկրին մէջ, ու նոյնպէս գրաշարները օրական... 25 տոլար, այսինքն 125 ֆրանք կը ստանան։

Եւ որովհետեւ այս տողերը ամէնէն առաջ մեր գրաշարները պիտի շարեն, երեւակայեցէք իրենց դէմքը՝ այդ 125 ֆրանքի շլացուցիչ օրականին հանդէպ...։

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԻԶՄԻՐ, 16 Փետր. 1900

Պարահանդէսէ և պարտուց Գորդեան հանգոյցէն վերջ, շաբթուս նշանակալից դէպքը եղաւ Տ. Մուշեղ Ծ. վարդապետ Սերոբեանի գալուստը հոս։

Անոնք որ հեռուէն միայն գաղափար մը կազմած են Արաբկիրի երիտասարդ ու գործունեայ Առաջնորդին վրայ իր գըրուածներէն, աւելի մեծ համակրանք մը պիտի զգան, լսելով զինքը անձամբ, ունկնդրելով մանաւանդ իր գեղեցիկ քարոզները։ Բնական, առանց հազի և անսեթեւեթ շեշտերով։ Անձնուիրութեան պատուաբեր անցեալը և իր ստանձնումը հեռաւոր հօտի մը հոգեւոր հովուութեանը պաշտօն, արդէն ուղղակի պատասխաններ են այն ցածոգի քննադատութիւններուն, որոնք մրոտել փորձեցին Եկեղեցւոյ եռանդուն պաշտօնեաներէն մէկը։ Շուկայի զբաղումներուս մէջ ժամանակ գտած եմ ուշի ուշով հետեւելու բոլոր վիճաբանութեանց, որոնց մէջէն Մուշեղ վարդապետ դուրս ելաւ խիղճը մաքուր ու ճակատը բաց։

Մուշեղ վարդապետ այցելեց առնելէն վերջ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի, որուն նկատմամբ մասնաւոր յարգանք ու հիացում կը տածէ, կ'այցելէ դպրոցները, Հիւանդանոցը և իրեն ամէնէն աւելի սիրական գործը,—որբանոցները։ Ամէն տեղ նոյն խանդավառ ընդունելութիւնը կը դիմաւորէ զինքը, և առաջին կիրակին Ս. Առաջնորդ Հօր թոյլտուութեամբ և մասնաւոր հրաւէրով գրեթէ յանպատրաստից խօսեցաւ իր սքանչելի քարոզներէն մէկը։ Բնաբանը կը դառնար կեանքի պայքարին մէջ տոկուն մնալու գաղտնիքին շուրջը, կրօնքի աջակցութեամբ ու խրախուսով։ Անզգալաբար իր նախադասութեանց մէջ գծուած կը տեսնենք իր իսկ կեանքը, կեանքի խոչընդոտներու ընդմէջէն անտարբեր արհամարհանքով յառաջացող, մենք որ տեսած էինք անձնուիրութեան մեծագոյն օրինակներէն մէկը՝ մեր սիրելի Մելքիսեդեկ Սըրբազանին կեանքին մէջ ալ։

Անծանօթ իրեն թէեւ, բայց բազմաթիւ ընկերներու հետ գացի համբուրել իր

—)(1)(—

ԿԱՐՍԻՑ—ՄՈՍԿՎԱՅ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Մեր համակրելի աշխատակից ու Կովկասի մասնաւոր թղթակից Պ. Աբէլ Ապրէսեանցէ վերջին յօդուած մը հրատարակած էինք անցեալ դեկտեմբեր ամսուն, յօդուած մը՝ որով մեզի իր տպաւորութիւնները կը հաղորդէր Բագուէն Կարս կատարած ճամբորդութեան։ Անկէ ի վեր անո՛ր համար յօդուած չէինք ստացած Պ. Ապրէսեանցէ, որովհետեւ պարտաւորուած էր իր ժամանակին ամբողջութիւնը յատկացնել կարգ մը անձնական գործերու կարգադրութեան։ Հիմա, ուրախ ենք յայտարարելու թէ Պ. Ապրէսեանց ի վիճակի է շարունակելու իր պատուաբեր աշխատակցութիւնը Արեւելքին.)

* * *

ՎԱՐՈՆԵԺ, 13 Յունուար 1900

Կարսը, որպէս զինուորական քաղաք, որտեղ կեդրոնացած է զօրքի բաւականին մեծ թիւ, ունի ուրիշ քաղաքներին նմանութիւն չունեցող ինքնուրոյն կերպարանք։ Ուրիշ քաղաքներում հազիւ աչքի ընկնող զինուորական դասակարգը ազգաբնակութեան մէջ, այստեղ հանդիպում է ձեզ ամէն քայլափոխի։

Եւ տեղական բոլոր գործերը՝ առեւտրական, հասարակական, եայլն, անմիջական կապ ունին զօրքի հետ, որը ահագին դեր է խաղում քաղաքի և շրջակայ բնակիչների տնտեսական դրութեան վերաբերութեամբ։

Նկատվում է փոքրիկ քաղաքում կեանք, կենդանութիւն, շարժում, ինչ որ բացակայում է Ռուսիոյ գաւառական շատ թմրած քաղաքներում։ Սակայն այդ բոլորը խախուտ է, հիմնուած է աւազի վրայ. նա կեանք կ'առնի և կը մեռնի անմիջապէս, եթէ մի օր յանկարծ կառավարութիւնը մտածէ չպահել այլ եւս զօրքերի այդ մեծ թիւը քաղաքում։

Փոքրիկ քաղաքը գեղեցիկ է բաւականին սիրուն շէնքերով, լայն փողոցներով և շքեղ վաճառանոցներով։ Բնիկ բնակիչները շատ քիչ են մնացել. մեծ մասամբ եկւորներ են Աղեքսանդրապոլից և շրջականերից որոնք հաստատվել են այդտեղ։

Այս անգամ ես չգտայ դրանցից Գէորգ աղա Էնֆիաճեանին, որը մեռել էր մի տարի առաջ և որը բաւականին մեծ դեր է խաղացել Կարսում մի քանի տասնեակ տարիների ընթացքում։

Դա մի առոյգ ծերունի էր, երիտասարդական աշխոյժով։ Բաւականին հարուստ առաջները, նա չունէր վերջերում, այլ եւս առաջուան կարողութիւնը, որը չէր արգելում նրան անբաժան մասնակից լինել այնուամենայնիւ հասարակական բոլոր գործերում։ Վարելով երբեմն կառավարչական պատասխանատու պաշտօններ, նա ունէր շքանշաններ սամ. կառավարութիւնից։ Ունէր նաև մեդալներ ստացած Ռուսներից, մասնակցելով անընդհատ քաղաքային և ուրիշ վարչական գործերում։

Ուսումնարանի շինութեան ժամանակ, որպէս մէկը յանձնաժողովի անդամներից, նա գործում էր ամենայն աշխոյժով եւ գործի հետ միասին իր անսպառելի զըւարճաբանութեամբ ուրախ տրամադրութիւնը անպակաս էր պահում մեր շըրջանում։

Մի մեծ բաց մնաց Գէորգ աղայի մահուամբ։

Բաց ի գոյութիւն ունեցող կառավարչական դպրոցներից, որոնք հասարակ քաղաքային դպրոցներ են, քաղաքը ունի և մի քանի մասնաւոր ուսումնարաններ, որոնք բաց են արել Հայոց փակուած դըպրոցների նախկին ուսուցիչներ, իրաւունք ստանալով դրա մասին ուսումնարանական բարձրագոյն վարչութիւնից։ Սահմանափակ ծրագրով երկդասեան դպրոցներ են դրանք, ուր բացի հայերենից և կրօնքից մնացած առարկաները աւանդվում են տիրապետող պետական լեզուով։ Աշխատում են քաղաքում բանալ պրոգիմնազիա որ եթէ յաջողի, բաւական յարմարութիւն և դիւրութիւն կը լինի տեղացիների համար, որոնք կամայ ակամայ ստիպուած են իրենց տղաքը զանազան քաղաքներ ուղարկելու, որը այնքան էլ հեշտ չէ և շատ անգամ անհնարելի դրութեան մէջ է դնում ծնողներին։

Բարեգործական Ընկերութեան բացած գրադարանը շարունակում է իր գոյութիւնը։ Այդ գրադարանը բացուած լինելով յատկապէս ի յիշատակ Վեհ. Ցարին Թագադրութեան, խնդիրք է դրուած թողնելու նրան առանց փակելու, որովհետեւ նրանից օգտվում են ոչ միայն Հայեր, այլ ըստ մեծի մասամբ Ռուսներ։

Խնդիրքը ինձ ասեցին որ յարգուած է։

Այդ գրադարան ընթերցարանը Կարսում բացուեց 1895 թւի «Բարեգործական Ընկերութեան» այն վարչութեան օրով, որի անդամներից մէկն էլ ես էի։ Վարչութիւնը ինձ էր յանձնել գրադարանի բանալը և նրա վրայ հսկելը։

Մի կատարեալ դժբաղդութեամբ ես գրապահի պաշտօնը նրանում յանձնեցի այնպիսի մի անձնաւորութեան, որ իր դատապարտելի ընթացքով ինձ էլ որպէս գրադարանի տնօրէնի և վերահսկողի խայտառակեց։ Ես ժամանակ չունէի բոլոր գործերին անձամբ նայելու և երբ քննութեան ժամանակ բացւեցին կատարուած մի չորս զեղծումները, իմ թըշնամիները հիանալի առիթ գտան իրենց վրէժը ինձնից լուծելու։

Եւ մարդիկ իրաւունք ունէին։

Դրանցից մէկն էր գրադարանի ներկայ կառավարիչը, Պ. Արշակ Խօջաէյնաթեան։ Մասնաւոր անձնական հաշիւները չեն արգելում ինձ այնուամենայնիւ մի առանձին և անկեղծ բաւականութեամբ, որ գրադարանը այդ պարոնի ջանքով կատարել է շատ մեծ առաջադիմութիւն։ Ինձ հիացրեց այն տեղ տիրող մաքրութիւնը և օրինակելի կարգապահութիւնը, որը այնքան պակասում է շատ անգամ նոյն իսկ մեծ քաղաքների գրադարաններում։ Այն տեղ ստացվում են մեծ քանակութեամբ օրաթերթեր եւ ամսագրեր։ Գիրքերը աւելանում են եւ յաճախորդների թիւը օրէց օր շատանում։

Պոլսական թերթերից ստացվում է մի միայն մէկը՝ Արեւելքը. ցանկալի էր, որ նրանց թիւը աւելի շատ լինէր, որովհետեւ այդտեղ նրանցով աւելի շատ հետաքրքրուողներ և կարդացողներ են լինում քան օրինակ Բագւում, կամ մեր երկրի ուրիշ քաղաքներում։

Անկեղծ սրտից ցանկանում եմ Պ. Խօջաէյնաթեանին աւելի և աւելի յաջողութեան. և իմ սիրած գրադարանին անխափան յարատեւութիւն։ Ես եմ այսօր, վաղը միւսն է. մենք կը փոխուինք, կը հեռանանք ասպարէզից։

Զննելով որ Կովկասի գրեթէ բոլոր քիչ թէ շատ նշանակութիւն ունեցող քաղաքները ինքնավարութիւն ստացան, այնպիսի աննշան քաղաքներ նոյն իսկ, որոնք Կարսի մի տասերորդ արժէքը չէին կարող ունենալ, Կարսը այնուամենայնիւ մնում է հին ձեւով կառավարվելի։

Իւրաքանչիւր տարի, նոյեմբերին կամ դեկտեմբերին, քաղաքացիներից նրանք որոնք կալուածներ ունեն, ոստիկանութեան հրաւէրով, հրաւիրվում են ոստիկանատուն և այնտեղ ընտրում են երեք հոգու որպէս քաղաքային «դեպուտատներ»՝ հաւատարմատարներ, որոնց ձեռքով ոստիկան հաւաքում է քաղաքային հարկերը, զանազան տուրքեր և հոգում է հարկաւոր ծախսերը քաղաքի բարեկարգութեան համար։

Քաղաքի հոգեւորականութեան մէջ, Եղիշէ Հայրապետի փայլուն անձնաւորութիւնից յետոյ, մի քանի խօսք էլ միւս քահանաների մասին. դրանցից Տ. Ղուկասին, այդ անդրշիրիմեան քահանային դուք ճանաչում էք արդէն իմ «Ծիծաղիլը յանցանք չէ» (*) վերնագրով ֆէլիէտոնից. դա ապրում է և ուրիշ արժանաւորութիւնների հետ ունեցել է և այն հիանալի սովորութիւնը, որ հանգիստ կերպով տարել է Աղուանեան եպիսկոպոսի նրա մէջքին հասցրած բռունցքները որոնց այդ Սրբազանը խնայելիս չէ եղել իր ստորադասեալներին, առանց հասակի խտրութեան։

Հետաքրքիր բնաւորութիւն ունէր Աղուանեան եպիսկոպոսը։ Մի անգամ նա կաղղուանում պատահում է քահանային, որ վերարկուն մէջքը կապած եօթ-ութ հատ ձէեր առաջը քցած բազարից նրանց տուն է քշելիս եղել։

Սրբազանը այդ տեսնելուն պէս վար է իջնում կառքից... և հենց փողոցի մէջ զօրս դու պատուիրեցեր սկսում է թակել նրան։ Տէր Յակոբը, որ Սրբազանի հետ է եղել, պատմում է որ մի կողմից Սրբազանը խփում և հայհոյում էր, միւս կողմից տէրտէրը Թոքերի բոլոր ուժով գոռում էր.

«Սրբազան, ատանկնե՛րս փախան...
Սրբազան ատանկնե՛րս, Աստուծո՛ սիրուն...»

ԱԲԷԼ ԱՊՐԷՍԵԱՆՑ

(Շարունակելի)

(*) Հրատարակուած Արեւելքի նախորդ թիւերէն մէկուն մէջ։

ալը, որ տակաւին կը դողար յուզմունքէն։ Կիրակի առտու Ս. Ստեփաննոս սովորականէն շատ աւելի ահագին բազմութիւն մը հաւաքուած էր ունկնդրելու ծրուան մարդը, երիտասարդ Արմաշականը։ Պատարագը Մուշեղ վարդապետ մատոյց, և այդ առիթով Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան վեց պատանիներու դպրութեան չորս աստիճանները տուաւ։ Մերթ խուռն ու մերթ զուարթ շարականներէ վերջ, բեմին վրայ յառաջացաւ Արաբկիրի արժանընտիր հովիւը, նիւթ ունենալով Յիսուսի ընծայումը, ու երեք քառորդ, ընդհանուր յափշտակութեան մը մէջ, պերճախօս շեշտերով յուղեց հաւատացեալներու խումբը։ Շուարում ու դեղեւնում չունէր բնաւ, զուտ գրական ոճով մը և ամուր ձայնով թնդացուց Ս. Ստեփաննոսի կամարները։ Բացատրելէ վերջ Ս. Մարիամի մենաւոր և ամէնէն քաչքչուած, բամբասուած վիճակը, կենդանի ու վառ գոյներով նկարեց անոր նուիրումը՝ արգանդի առաջին պտուղին, Աստուծոյ, այսինքն գերագոյն ճշմարտութեան։ Պարզեց Մարիամու դերը իր զաւկին դաստիարակութեան մէջ, «հոգին ու իմաստութիւնը», զոր մայրերու ամէնէն տառապողն ու ազնուագոյնը ներշնչեց Յիսուս Մանուկին, պատրաստելով զայն իրապէս արժանի իր ազնիւ ընծայումին, ու բարձրագոյն կոչման։

Ու խօսքը ուղղելով Իզմիրի մայրերուն և հայրերուն, յորդորեց որ իրենց սիրասուն զաւակներուն տոկուն կամք, անյողդողդ նկարագիր և ճշմարտութեան անհուն պաշտում ներշնչեն։

Լուռ և մտածկոտ ունկնդիրներ, իրապէս յուզուած էին։ Անոնցմէ ոմանք կը դիտէին Մուշեղ վարդապետը, որ վաղը միւս օր պիտի մեկնէր դէպի իր պաշտօնատեղին։ Ոմանք նկատի ունէին այն անիրաւ գրչի յարձակումները, որոնք ուղղուած էին ազնիւ եկեղեցականի մը, թէև արհամարհանք ու ծիծաղ շարժելով միայն։ Ամէն պարագայի մէջ, Արաբկիրի հովիւը կրնայ վստահ ըլլալ, թէ իրեն հետ կը տանի Իզմիրցիին բովանդակ համակրանքը, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց որոնք կրթեալ եկեղեցականութեան մը կարօտը կը քաշեն։

Մ. ԱՐԹԻՒԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԼԷՏԻՍՄԻԹ ԱԶԱՏՈՒԱԾ

Ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, Լէտիսմիթի ազատումը որ անմիջական կերպով յաջորդեց Քրոնեէ զօրավարին անձնատուութեան, ինչպէս նախապէս Անգլիացիներուն ձախողումները իրարու յաջորդած էին միեւնոյն համեմատութեամբ, աննկարագրելի ուրախութիւն և խանդավառութիւն պատճառած է Լոնտոնի և ամբողջ Անգլիոյ մէջ։ Ժողովուրդը ուրախութեան մեծամեծ ցոյցեր կ'ընէ. փողոցները կը պտտի Անգլիոյ ազգային երգը երգելով։ Բազմութիւնը այնչափ շատ է որ անցուդարձը դադրած է։ Բոլոր շէնքերը դրօշներով զարդարուած են և վաճառատուները ու խանութները գոց։ Ամբողջ Լոնտոն մեծ տօնի մը օրուան կերպարանքը ունի։ Եկեղեցիներուն զանգակները անընդհատ կը հնչեն։

— Տնտոնալտ զօրավարը Նաթալի հրացանակիրներով և զօրագունդով մը մտաւ Լէտիսմիթ, առանց ընդդիմութեան հանդիպելու։

ՔՐՈՆԵԷԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

Ահաւասիկ Լորտ Ռոպէրթսի այն հեռագիրը որ փետր. 27 թուականով կը ծանուցանէ Քրոնեէ զօրավարին անձնատուութիւնը.

«Տեղեկաբերներու կողմէ ամէն օր ինծի հաղորդուած լուրերէն համոզուեցայ թէ Քրոնեէ զօրավարին զինուորները վհատած են և անոնց դժգոհութիւնները ու պետերուն միջեւ եղած անհամաձայնութիւնները օր օրի կ'աւելնան։ Անոնց այդ ընթացքը բնականաբար փետր. 23էն ի վեր սաստկացաւ երբ Քրոնեէ զօրավարին օգնութեան գացող զինուորներուն պարտութիւնը իմանալով աւելի վհատեցան։ Ուստի որոշեցի ճնշում մը բանեցնել թշնամիին վրայ։ Մինչեւ Պօէրներուն պատնէշները հողաբլուրներ շինել տուի։ Միեւնոյն ատեն թշնամիին դիրքերը ռմբակոծել կու տայի թնդանօթներուն միջոցաւ որոնց թիւը աւելցած էր երէկ, Տէ Արէն բերուած նոր թնդանօթներով։ Օդապարիկը այդ գործողութեանց մէջ մեծ ծառայութիւններ մատոյց, միշտ թշնամիին դիրքերուն ու շարժմանցը վրայ տեղեկութիւն տալով։ Այսօր առտուան ժամ 3ին (Ը. Ե.) Քանատայի զօրագունդ մը և ամրաշէն զօրքեր՝ Կորտոնի առաջին զօրագունդին և Շրոբշայրի երկրորդ զօրագունդին օգնութեամբ՝ յանդուգն յառաջխաղացութիւն մը կատարելով 600 եարտա տեղ գրաւեցին և այդ կերպով 80 եարտայի չափ մօտեցան թշնամիին պատնէշներուն։ Ատիկա շատ յանդուգն գործ մըն էր, արժանի մեր գաղթային զինուորներուն, որ յաջողութեամբ կատարուեցաւ համեմատաբար քիչ կորուստով։ Այդ գործողութիւնը վերջնական ձեւ մը տուաւ կացութեան. վասն զի առտուն կանուխ բանագնաց մը մեր յառաջապահներուն բերած էր Քրոնեէ զօրավարին մէկ նամակը։ Քրոնեէ կը ծանուցանէր թէ անպայման կերպով անձնատուր կ'ըլլայ։ Պատասխանիս մէջ ըսի թէ Քրոնեէ պարտէր անձամբ գալ բանակետղը և իր զինուորները դուրս հանել՝ զէնքերնին ձգելէ ետքը։ Ժամ 7ին ընդունեցի զօրավարը և ձեզի հեռագրեցի անոր ժամանումը։ Տեսակցութեան միջոցին Քրոնեէ խնդրեց որ իրեն հետ լաւ վարուինք և ուր որ երթայ կինը, թոռը, անձնական քարտուղարը, թիկնապահը ու սպասաւորները իրեն հետեւին։ Վստահեցուցինք զինքը, ըսելով որ իր խնդիրքը պիտի կատարուի, և թէ իրեն հետ զօրավար մը պիտի ղրկուի Քէյփթաուն, որպէս զի համբաւ հանէ անոր անդորրութեանը վրայ։ Այսօր կէս օրէն ետքը պիտի մեկնի Բրէթիմէն զօրավարին հսկողութեամբ, որ Քրոնեէն պիտի յանձնէ Քէյփթաունի հրամանատարին։ Գերի ինկած զինուորները որոնք գրեթէ երեք հազար հոգի են իրենց սպաներու հրամանին տակ առանձին խումբ մը պիտի կազմեն։ Անոնք ալ այսօր ճամբայ ելլելով վաղը Մոտտէր-Ռիվըր պիտի հասնին. անկէ առանձին խումբերով Քէյփթաուն պիտի ղրկուին։»

—Լորտ Ռոպէրթս յետոյ սա հեռագիրն ալ ուղղած է պատերազմական նախարարութեան.

«Պօէր գերիներու թիւն է չորս հազար, որոնց 1150ը՝ Օռանժի և միւսները Թրանսվալցի։ Գերի ինկած սպաներն են՝ Թրանսվալցիներէն Քրոնեէ զօրավարը, Վոլվէրանտ հրամանատարը, վեց ուրիշ բարձրաստիճան սպաներ որոնց մէկը Սքանտինավիացի, ու երկու ենթասպայ, Օռանժցիներէն՝ տասնըչորս սպայ, որոնց մէջ կայ թնդանօթաձիգներու հրամանատար Ալպրէխթ հազարապետը։ Անգլիացիներուն ձեռքը ինկած են վեց թնդանօթներ, Քրուբի, Մաքսիմի եայլն։»

—Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը հրատարակեց ցուցակ մը որուն համաձայն Բարտէպէրկի մէջ Անգլիացիները ունեցած են եօթը հարիւր քառասուն վիրաւոր։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին անցեալ երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ երբ նաւատորմի ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կը կատարուէր, Ծովային նախարար Պ. Կօշըն, նաւատորմին շարժման վիճակի մէջ դրուիլը պահանջողներուն պատասխանելով ըսաւ.

«Ծովային Նախարարութիւնը կատարեալ գիտակցութիւնը ունի Անգլիոյ ներկայ կացութեանը. գիտէ թէ ազգը կ'ուզէ որ նաւատորմը պատրաստ ըլլայ՝ ամէն պատահականութեանց դէմ դնելու։ Ծովային Նախարարութիւնը եթէ կարծէր թէ նաւատորմին շարժման վիճակի մէջ դրուիլը անհրաժեշտ է, պիտի չվարանէր այնպէս ընելու և Խորհրդարանէն հարկ եղած վարկը ուզելու. բայց ծովային Նախարարութիւնը չի կարծեր որ այդ որոշումը տալու ժամանակը հասած ըլլայ և կը յուսայ թէ պիտի չհասնի ալ։ Ծովային ոեւէ տէրութիւն սպառնալիք մը չըներ Անգլիոյ։ Եւրոպա գիտէ Անգլիոյ նաւային զօրութիւնը և անոր նաւերուն թիւը։ Կան վայրկեաններ ուր նաւային ցոյց մը պէտք է ընել, սակայն կառավարութիւնը չի կարծեր որ ներկայ առիթը այդ տեսակ ցոյց մը արդարացնելու հանգամանքը ունենայ։ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մէջ Անգլիա միակ տէրութիւնն էր որ սպառազինութիւնները պակսեցնել առաջարկեց. բայց Դեսպանախորհուրդէն ետքը տէրութիւնները ամէնէն աւելի առաջ տարին սպառազինութիւնները։ Այսու հանդերձ պէտք չէ որ ատիկայ մեզի մտահոգութիւն պատճառէ. բայց քանի որ նաւային զօրութիւնները այդչափ կ'ընդարձակուին ոչ միայն ցամաքային Եւրոպայի, այլ Ամերիկայի ու Ճափոնի կողմէ, պէտք է որ միշտ առաջնութիւն ունենանք, և մեր նաւային ոյժերը ընդարձակենք ուրիշներուն հետ բաղդատելով։»

—Տեպար Լոնտոնի Թղթակիցէն.

«Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին ներկայացուեցաւ 1900-1901ի նաւատորմին ելմտացոյցը, և բացատրական տեղեկագիրը։ Անգլիոյ նաւատորմին ելմտացոյցը յառաջիկայ տարին 27,522,000 ոսկի պիտի ըլլայ, այսինքն ներկայ տարիէն 928,000 ոսկի աւելի։ Կրնայ զարմանք պատճառել սա պարագան թէ ներկայ տագնապալից կացութեան մէջ Անգլիա շատ չաւելցներ իր նաւատորմին ելմտացոյցը և 4240 նաւային զինուորներու յաւելումովը կը բաւականանայ, նաեւ 1900-1901 տարեշրջանին համար ալ 2 զրահաւորներու, զրահապատ 7 յածաւորակներու, 2 թնդանօթներու և 2 թորփիլանաւերու շինութիւնը միայն կ'որոշէ։ Ասոր համար շատ մը խիստ կարեւոր պատճառներ կան որոնց վրայ կ'արժէ խօսիլ։ Նաւային զինուորներու մասին խօսելով, Ծովային Նախարարութիւնը, ցամաքային բանակին պէս, դժուարութեան կը հանդիպի պահեստի զինուոր գտնելու, երբ վաճառականութիւնը ու ճարտարագիտութիւնը բարգաւաճ վիճակի մէջ կը գտնուին։ 1899ին Խորհրդարանը 1898ի թիւին վրայ հազար հոգիի յաւելում մը քուէարկած էր, սակայն նաւատորմը չկրցաւ ստանալ այդ հազար հոգին։ Ելմտացոյցին կցուած տեղեկագիրը այդ թերութիւնը կը վերագրէ ձկնորսութեան վայրերը տիրող գործունէութեան և սա պարագային թէ առեւտրական շոգենաւերու նաւազները, հարաւային Ափրիկէ զինուոր փոխադրելու զբաղած են և թէ այդ գործը անոնց համար շահաւոր է։ Բաւական առենէ ի վեր ձեռնհաս դիտողները գուշակած էին թէ տէրութեան մարտանաւերուն նաւազ գտնելու մասին դժուարութիւններ պիտի ծագին. անգլիական կառավարութիւնը շատ յուզուած էր այդ պատճառով։ Ասոր համար էր որ ծրագրուեցաւ Աւստրալիայէն ու Քանատայէն զինուորներ գրել՝ նաւային պահեստներու մարմին մը կազմակերպելու համար։ Աւստրալիոյ մէջ այդ մասին վերջնական որոշում մը տըրուելու համար կը սպասուի աւստրալիական դաշնակցութեան կազմակերպութեանը։ Գալով Քանատայի, Անգլիոյ կառավարութիւնը կը բանակցի այդ գաղթավայրին հետ։ Վերջապէս Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը կ'ուսումնասիրէ՝ նաւային պահեստի ընդհանուր ծրագիր մը։

«Եթէ տրամադրելի զինուորներուն համար սահման մը կայ, միեւնոյնն է նաև Անգլիոյ ճարտարագործութեան համար։ Այդ առթիւ աչքի զարնող պարագաներ մէջ կը բերուին։ Արդարեւ զինուորագրութիւնը կասեցնող միեւնոյն պատճառները մարտանաւերու շինութեան գործն ալ կը խանգարեն։ Այդ պատճառներն են ճարտարագործութեան բարգաւաճումը և առեւտրական շարժումը։ Այդ պատճառները մեծապէս յապաղեցուցած են մարտանաւերու շինութիւնը, այնչափ որ ծովային նախարարութիւնը, 1899-1900 տարեշրջանին 1,400,000 ոսկի պակաս ծախք ըրաւ։ Ձեռնարկուներն ալ պէտք եղածին չափ շինուածանիւթ ու գործաւոր չգտնելով, իրենց յուսացածին չափ գործ չտեսան։ Ուրիշ պարագայ մըն ալ կայ։ Մարտանաւերուն անհրաժեշտ արագութիւնը տալու համար զօրաւոր մեքենաներ պէտք են որոնց շինութիւնը առաջին կարգի ճարտարագէտ-մեքենագէտներու միայն կարելի է յանձնել, բայց անոնց թիւը շատ սահմանափակ է։ Այս բոլոր պատճառներէն սա կը հետեւի թէ մարտանաւերու շինութիւնը այսօր, քանի մը տարի առաջուանէն աւելի ժամանակի կարօտ է։ Ասոնցմէ հետեւցնելու է թէ Անգլիոյ ճարտարագործութիւնը իր արտադրութեանց առաւելագոյն աստիճանին հասած է, որով նոյն ինքն Անգլիա ալ հասած է նաւային շինութեանց իր ծրագիրներուն սահմանը։ Այդ սահմանը զօրաւոր է, մանաւանդ սա պատճառին համար որ Անգլիա ներկայ տարուան մէջ պիտի շինէ 17 զրահաւոր, զրահապատ 20 յածաւորակ, չորս յածաւորակ, 2 թնդանօթակիր, 4 թորփիլանաւ, 24 թորփիլահած և 1 արքայական զբօսանաւ. գումար եօթանասունի չափ նաւեր կամ մեծ տէրութեան մը փափաքած նաւատորմէ մը աւելին։ Ելմտացոյցին կցուած տեղեկագիրը ներկայ պարագաներուն մէջ մեծ արժէք ունի, վասն զի ցոյց կու տայ թէ սահման մը կայ նաւազներու զինուորագրութեանը և Անգլիոյ ճարտարագործութեան զօրութեանը՝ նաւային շինութեանց տեսակէտով, թէ Անգլիա գրեթէ հասած այդ է երկու սահմաններուն, թէ զինուորագրութիւնը կը համեմատի առեւտրական բարգաւաճման և թէ հիմա հաստատուած նկատելու է այն պարագան թէ միեւնոյն առեւտրական բարգաւաճումը արգելք մըն է նաւային շինութեան։ Ուրիշ իրողութիւն մըն ալ թէև կատարուած չէ, սակայն կարելի է գուշակել, այն է թէ բանակին արտասովոր զինուորագրութիւնը, որ պատերազմի հետեւանք է, այս տարի պիտի վնասէ նաւազներու զինուորագրութեանը։ Այդ իրողութիւնը եթէ հաստատուի, պիտի ապացուցանէ որ Անգլիոյ զինուորական զօրութեան մէկին զինուորագրութիւնը պիտի վնասէ միւսին, թէ Անգլիա, արդի դրութեամբ, չի կրնար թէ՝ զօրաւոր նաւատորմ մը և թէ բազմաթիւ բանակ մը ունենալ, և թէ պէտք է մէկը կամ միւսը նախընտրել։ Եթէ երկուքն ալ կ'ուզէ ունենալ, պէտք է որ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութեան դրութիւնը ընդունի. բայց երկիրը ատիկայ պիտի չուզէ։ Ատիկա բնական եզրակացութիւնն է։»

ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

Ուաշինկթընէն երեքշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն.—Թրանսվալի ամերիկեան նախորդ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մոնթակօ Հուայթ սա յայտարարութիւնը ըրաւ.—«Քրոնեէ զօրավարին անձնատուութեամբը պատերազմը պիտի չաւարտի։ Բրէթորիայի անկումով միայն վերջ պիտի գտնէ։ Միջամտութեան մը ակնկալութիւնները նպաստաւոր չեն։ Չեմ կարծեր որ Եւրոպայէն այդ մասին բան մը յուսալի ըլլայ, եթէ Ռուսիա նախաձեռնութիւն չստանձնէ, ինչ որ հաւանական չէ։ Միայն հնարաւորութիւն մը եթէ կայ, այն ալ Մ. Նահանգաց կառավարութեան կողմէ կարելի է։ Եթէ այս վերջինը նախաձեռնութիւնը ստանձնէր, պատերազմը երկու շաբթէն կ'աւարտէր։»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԷՆ

Լորտ Ռոպէրթս, Քրոնեէ զօրավարին անձնատուութենէն առաջ, փետր. 24 թուականով սա հեռագիրը ուղղած է Բարտէպէրկէն.

Վերջերս Նաթալէն հասած Պօէր զինուորներ երէկ յարձակեցան մեր յառաջապահներուն վրայ, բայց բազմաթիւ մեռեալներ ու վիրաւորներ ունեցան. նաեւ հարիւր հոգի ալ գերի ինկան, որոնց երեքը՝ սպայ։ Անգլիացիներուն կորուստն է 9 մեռեալ ու 27 վիրաւոր, որոնց 4ը սպայ։ Փետր. 21ին ունեցանք 13 վիրաւոր։ 22ին՝ հարիւրապետ մը վիրաւորուեցաւ։ Երէկ մեր վիրաւորուածներէն վեցը զարնուած էին մաւզերեան գնտակներէ որոնց ծայրերը խարտոցի պէս էին և քառակուսի կերպով ճեղքուած, որով շատ վտանգաւոր կ'ըլլան։ Երէկ հիւանդանոց տարուած Պօէր վիրաւորի մը վրայէն այդ տեսակ վամփուռ գնտակներ գտնուեցան։ Լորտ Մէթհուէն փետր. 22ին գրաւեց Պարքլի-Ուէսթը։ Բարկլուսոյ Գլուխէն Քիմպըրլի տանող երկաթուղիին արեւելեան կողմը աստիճանաբար կը ստանայ իր սովորական վիճակը։

—Փետր 24 թուականով առնուած հեռագրի մը նայելով Կէթէյքըր զօրավարը հետախուզութիւն մը կատարեր է Սթօրմպէրկի և Մոլթէնոյի կողմերը, ուր տեսեր է թէ Պօէրները բաւական բազմաթիւ են։ Զօրավարը շատ մը կորուստ տալէ վերջը ետ քաշուեր է։

—Քոլէնզոյէն փետր. 22 թուական հեռագիր մը կ'ըսէ.—Պօէրները նոր օգնութիւններ ստացան և հաստատուեցան Կրոպլէրսքլոֆի բլուրին և անոր արեւելեան կողմը գտնուած բարձունքներուն վրայ, բայց աջ կողմի իրենց դիրքերէն ետ մղուեցան։ Կրոպլէրսքլոֆի վրայ գտնուած իրենց խոշոր թնդանօթով և կեդրոնական դիրքին մէջ դրուած Քրէօզօ թնդանօթով սկսան կրակ ընել։ Անգլիոյ թնդանօթները որոնք լաւ պատսպարուած էին, առտուընէ մինչեւ իրիկուն ռումբ արձակեցին։ Յետոյ երկու կողմէն բուռն հրացանաձգութիւն մը սկսաւ. այդ միջոցին անգլիական հետեւակները մէկ-ուկէս մղոն յառաջացած էին։ Պօէրները պահեցին իրենց դիրքերը և գիշերը կրակ ըրին բլուրի մը վրայ, ուր կը գտնուէին անգլիական հետեւակները։ Թնդանօթաձգութիւնը անկանոն էր։ Զօրավար Ուին ձախ կողմի գործողութիւններուն հրամայած միջոցին թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ։

Հետեւեալ օրը գործողութիւնները վերըսկսան սաստիկ հրացանաձգութեամբ մը կեդրոնէն ու աջ կողմէն։ Անգլիական հետեւակները գրաւած էին դիրք մը որ կը տիրէ Կրոպլէրսքլոֆի և անոր աջ կողմը գտնուած բարձունքներուն։ Ամբողջ օրը սաստիկ թնդանօթաձգութիւն մը կատարուեցաւ։ Կէսօրէն ետքը կիսաբաժին մը յառաջացաւ դէպ ի այն բլուրները, ուր Պօէրները կեցած էին, հակառակ անընդհատ հրացանաձգութիւններուն. նաև տեղին խորտուբորդ վիճակէն օգտուելով կը պատսպարուէին։ Պօէրները, իրենց պատնէշներէն զատ, բլուրին գագաթը երկայն պատ մը ունէին՝ իբրեւ ապաստանարան։ Անձրեւի պէս գնտակ կը տեղացնէին անգլիական հետեւակներուն վրայ որոնք միշտ կը յառաջանային և գիշերը քանի մը հարիւր եարտայի չափ մօտեցած էին Պօէրներու ամրութեանց առաջին գիծերուն։ Պօէրները սքանչելի յամառութիւն մը ցոյց տուին. անոնցմէ քիչերը հեռացան պատնէշներէն։ Կրոպլէրսքլոֆէն զատ զօրաւոր դիրք մը չունէին և միւս պատնէշներուն մէջ անպատճառ ենթակայ էին լիտտիթով լեցուած ռումբերու։

—Քոլէզպէրկի Պօէրներու բանակետղէն կը հեռագրեն փետր. 23 թուականով.— Հինգշաբթի օրը Տըլարի հրամանատարը յառաջխաղացում մը կատարելով դիրքեր գրաւեց Սփրուխէլի արեւելեան և հարաւային կողմերը։ Երբ արեւը ծագեցաւ, Անգլիացիները՝ հետեւակներով, հեծեալներով ու թնդանօթներով՝ յարձակեցան և Տըլարին ռմբակոծեցին երկու կողմէն։ Պօէրները ետ քաշուեցան։ Իրիկուան, Պօէրներու վերջապահները նորէն յարձակում մը կրեցին Նաուբորթէն եկած անգլիական զինուորներու կողմէ։ Պօէրներուն դիրքը անպաշտպանելի էր։ Անգլիացիները փորձեցին գրաւել անոնց թնդանօթները, բայց մեծ կորուստներով ետ մղուեցան։ Պօէրները երկու վիրաւոր ունեցան։ Հինգ հարիւր անկողիննոց հիւանդանոց մը հաստատուեցաւ Նաուբորթի մէջ։ Անգլիացիները հեռուէն կը ռմբակոծեն Պօէրներու կողմէ գրաւուած բլուր մը։ Ուրիշ գործողութիւն մը չկայ։ Պօէրները շատ քիչ կը պատասխանեն, բաց ի այն պարագային երբ Անգլիացիները բաւական մօտենան։ Ուրբաթ օրը անգլիական զինուորներ յառաջացան՝ Քիլթ Ֆոնթայնի հարաւային արեւմտեան կողմը գտնուած բարձունքներուն, բայց բուռն հրացանաձգութիւնով մը ընդունուեցան։ Պօէրները հիմա Քիլբֆոնթայն կը գտնուին։

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ռէնսպուրկ, 1 մարտ.— Քլէմէնց զօրավարը Քոլէզպէրկ մտնելուն խանդավառ ընդունելութիւն մը գտաւ։

Լոնտոն.—Փետր. 24 ու 26ին Քըրիկէրստորբի մօտ ահռելի ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է։ Անգլիացիներուն կորուստը խիստ մեծ է։

—Բարտէպէրկէն փետր. 28 թուականով կը հեռագրեն Ռիւթէրի թէ Քրոնեէ զօրավարին հետ անձնատուր եղող զինուորներուն թիւը 3700ի կը հասնի։

—Ռիւթէր խօսելով ցամաքային Եւրոպայի այն առաջարկութեանը վրայ թէ Անգլիա պէտք է հիմա իմացնէ հաշտութեան համար իր պայմանները, և ըսելով որ այդ առաջարկութիւնը Անգլիոյ մէջ դժգոհութիւն կը պատճառէ, կը յարէ.— «Եթէ Պօէր զինուորները կատարելապէս չյաղթուին, Անգլիա պարտի հարիւր հազար զինուոր ունենալ հարաւային Ափրիկէի մէջ, ուրեմն հիմա հաշտութեան վրայ կարելի չէ խօսիլ։»

Քէյփթաուն.—Պօէրները թէեւ շաբթ ու կիրակի օրերը բուռն յարձակումներ ըրին Մէյֆքինկի վրայ, սակայն մեծամեծ կորուստներով ետ մղուեցան։

Լոնտոն.—Լորտ Ռոպէրթս նորէն հեծեալ զօրքեր ուզած է։

—Անգլիական զինուորները տիրեցին Ռէնսպուրկի։

—Պօէրները Տորվալ քաշուեցան։

ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԵՐԻ.— Լոնտոնէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Լորտ Ռոզպերի մտադիր է քաշուիլ քաղաքական գործոն կեանքէ։

ՔՐԻՒԿԷՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ.—Մօրնինկ Բոսթ կ'իմանայ թէ Անգլիացիները եթէ Թրանսվալ արշաւեն, Քրիւկէր Նախագահը Տամաբալանտ պիտի ապաստանի հինաւուրց բարեկամի մը մօտ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ կառավարութիւնը որոշեց քանի մը մարտանաւ ղրկել չինական ջուրերը, միսիոնարները պաշտպանելու համար։ Գերմանիա ալ պիտի մասնակցի այդ ցոյցին։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ փոխարքան և Լէտի Քըրզըն առաջին անգամ ըլլալով պիտի այցելեն Ասամը որ Հնդկաստանի թէյի արտադրութեան կեդրոնն է։ Լորտ Քըրզըն կ'ուզէ տեղւոյն վրայ ուսումնասիրել այդ նահանգը որ ժամանակէ մը ի վեր տագնապի մէջ է։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ կառավարութեան առաջարկութիւններ եղած են օտար երկիրներէ, մարտանաւերու շինութեան համար, բայց կ'ըսուի թէ Ֆրանսա պէտք պիտի չունենայ օտարներու։

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին հանդիսաւոր կերպով նոյն մզկիթը գնաց և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Անգլիոյ և Ֆրանսայի դեսպանները՝ իրենց հետեւորդներով և Արկոնոք շոգենաւով եկած զբօսաշրջիկները։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետներու միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։ Զբօսաշրջիկները Սէլամլըքէն ետքը կայս. պալատ հրաւիրուեցան, ուր ճաշասեղան մը պատրաստուած էր, և սենեկապետ Էմին պէյի ու կայս. թիկնապահ Չէրքէս Մէհմէտ փաշայի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։ Յետոյ կայս. արտօնութեամբ այցելեցին կայս. պալատան պարտէզները, ասպաստանը և յախճապակիի գործարանը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ.— «Երէկ իրիկուն, ուրբաթ, Ֆրանսայի դեսպան Պ. Քոնսթան Եըլտըզի կայս. պալատը գնաց և, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։ Դեսպանը մատոյց Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին մէկ նամակը, որով Վեհ. Սուլթանին կողմէ նուիրուած Իմթիազ պատուանշանին համար շնորհակալութիւն կը յայտնէր։

—«Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Անգլիոյ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնոր պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.—Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Անգլիոյ Թագուհիին՝ մարէշալ Լորտ Ռոպէրթսի յաղթանակին առթիւ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին նուիրուած Իմթիազի պատուանշանը տանող օսմ. պատուիրակութիւնը զոր կը կազմեն կայս. պալատան քարտուղարներէն Ճէվատ պէյ, կայս. թիկնապահ Սապուհլահ փաշա ու Թէվֆիգ պէյ, երէկ առտու մայրաքաղաքս դարձաւ եւրոպական կառախումբով և ուղղակի կայս. պալատ գընաց։ Պատուիրակութիւնը Վեհ. Սուլթանին մատոյց Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին շնորհակալութիւնները։

ՀԱԶՈՒԱԳԻՒՏ ԹՌՉՈՒՆՆԵՐ.—Պոմպէյի օսմ. հիւպատոս Մէհմէտ Գատրի պէյի կողմէ ղրկուած 30 հազուագիւտ թռչուններ որոնք Հնդկաստանի և Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ միայն կը գտնուին, կայս. պալատ մատուցուեցան։ Այդ թռչուններէն ինը ճամբան մեռած էին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ բարձրագոյն յանձնաժողովը որուն նախագահն է կրթական նախարար Զիհտի փաշա, առջի օրն ալ գումարուեցաւ։ Ներկայ գտնուեցան նաեւ Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին ֆրանսական պատուիրակ Պ. Պէժօ, Օսմ. Պանքային վարիչներէն Պ. Ռամպէռ, ելմտական նախարարութեան խորհրդական Ռավօվ պէյ և նոյն պաշտօնարանին ընդհանուր հաշուակալը։ Նախարար Րէշատ պէյ հիւանդ ըլլալով չը կրցաւ ներկայ գտնուիլ։

ԲԵՐԱՅԻ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ.—Վեհ. Սուլթանը իմանալով Բերայի կառավարիչ Էնվէր պէյի հիւանդութիւնը, հրամայեց որ, բժիշկներուն յանձնարարութեան համաձայն, քանի մը օր հանգիստ ընէ։ Ն. Վեհափառութիւնը նաեւ սենեկապետ Թաֆիգ պէյը ու պալատական բժիշկ Մուգիմ պէյը ղրկելով Էնվէր պէյի որպիսութիւնը հարցնել տուաւ։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց միանգամայն որ Էնվէր պէյ մինչեւ որ ապաքինի, Բերայի կառավարիչի պաշտօնը փոխանորդաբար վարեն կայս. թիկնապահ և Բերայի հրամանատար Ֆաիզ փաշա, առաջին քարտուղար Ֆէհիմ պէյ ու ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Հաֆըզ փաշա։ Վեհ. Սուլթանը հրամայեց նաեւ որ Ֆաիզ փաշա գիշեր ցերեկ Բերայի կառավարչութեան պաշտօնարանը գտնուի։

ՍԹՈՔՀՈԼՄԻ օսմ. դեսպան Շէրիֆ փաշա փետր. 24ին երրորդ հացկերոյթ մը տուեր է, որուն ներկայ գտնուեր են շուէտական բանակին ընդհանուր հրամանատար զօրավար կոմս Լակէրպէրկ, պալատական ու պետական պաշտօնատարներ և դեսպանական մարմինէն ոմանք։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Ֆէրտինանտ իշխանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ պուլկար բանակին սպաներուն համար աստիճանի և պաշտօնի բարձրացումներ կատարուեր են։ Զրոյց կայ թէ պուլկար կառավարութիւնը քանի մը օրէն քառասունէ աւելի բարձրաստիճան սպաներ հանգստեան պիտի կոչէ, որպէս զի սպաներու մարմինը աւելի երիտասարդ տարրերէ կազմուի։ Սպաներուն թիւն է 1700։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ռուսական նաւաբաժինին հրամանատար Պիրիլով դէրծովակալը, երեքշաբթի օրը Ալէքսանտր Բ. զրահաւորին հրամանատարին և Իզմիրի ռուսական հիւպատոսին հետ այցելութիւն տուեր է Այտընի կուսակալին։

Տ. ՔԼԷՄԱՆ.— Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ մետրապոլիտ Տ. Քլէման ծանրապէս հիւանդ է։

ՔԱՐԱՀԱՆՔ.— Պ. Էտմընտ Քայլարտ, Հանրային Պարտքի վարչութեան անգլիական նախկին պատուիրակին եղբայրը, ձեռնհաս պաշտօնարանէն արտօնութիւն ուզած է օսմ. երկիրներու մէջ վիմագրութեան յատուկ քարերու հանքեր շահագործելու համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Թագաւորը Ս. Փրկիչ պատուանշանը տուաւ Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութեան ֆրանսական պատուիրակ Պ. Պէժօի։

ԵԳԻՊՏՈՍ.— Գահիրէի գերմանական ընդհանուր հիւպատոսը Եգիպտոսի կացութեանը վրայ պաշտօնական տեղեկագիր մը մատոյց իր կառավարութեան։ Հիւպատոսը կ'ըսէ թէ վաճառականութեան առջեւ Սուտանի վերաբացումը մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ Եգիպտոսի համար։ Հիւպատոսը երկարօրէն կը պարզէ Սուտանի կացութիւնը՝ երկաթուղիին մինչեւ Խարթում երկարիլը, առեւտրական հաղորդակցութեանց կանոնաւոր հաստատումը մինչեւ Սպիտակ Նեղոս ու Կապոյտ Նեղոս, եայլն։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ ատով մեծ քայլ մը առած է վաճառականութիւնը ու քաղաքակրթութիւնը։ Գերման հիւպատոսը կը յարէ թէ անգլիական քանի մը Ընկերութիւններ՝ թէ Անգլիա և թէ Եգիպտոս հաստատուած՝ իրենց դրամագլուխները պիտի յատկացնեն Սուտանի մէջ կարեւոր ձեռնարկութիւններու, այսինքն հողերու մշակութեան, վաճառականութեան, ճարտարագործութեան, հանքերու շահագործում, և այլն։ Միւս կողմէ Սուտանի վերաբացումովը եգիպտական կառավարութիւնը դիւրութիւն պիտի ունենայ ազատելու Վերին Նեղոսը այն խոտերէն որոնք ջուրերու բարձրացմանը արգելք կ'ըլլան։ Եթէ այդ տեղը ջրանցք մը բանալու ծրագիրը գործադրուի, խիստ ընդարձակ ճախճախուտ գետիններ մշակելի պիտի ըլլան։ Ատկէ զատ ստորին ու միջին Եգիպտոս ասկէ վերջը բաւականաչափ ջուր պիտի ունենան ոռոգման համար, Նեղոսի ջուրերուն բարձրացումը ո՛ր աստիճան ալ ըլլայ։

ԲԵՐԱՅԻ պատժական դատարանը, առջի օրը, դատեց Մէրճարիս, Ատոլֆ Թրինկա, Կոսոբուլոս և Քոնսթանթէն անուն բժիշկները։ Ասոնց առաջին երեքը Բերա հաստատուած են և վերջինը՝ Մաքրիգիւղ։ Ամբաստանուած են թէ աւստրիական հպատակ դեղագործ Քարլոյի կնոջը մահուանը պատճառ եղած են՝ անոր ծննդաբերութեանը միջոցին։ Դատը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ քանի մը վկաներ լսելու համար։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութիւնը որոշեց որ վարժարանի բոլոր ուսուցիչները մրցման քննութեամբ ընտրուին։ Այդ մասին հրահանգ մըն ալ պատրաստուած է։ Պայման դրուած է որ ուսուցչութեան ընտրելիները բարձրագոյն վարժարաններէ վկայեալ ըլլան և կառավարական և ոչ մէկ պաշտօնատան վերաբերին։

ՀՐԵԱՆԵՐԸ.—Ռումանիոյ Եաշ քաղաքը բնակող 500 տնուոր Հրեաներ կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեր են Թուրքիա գաղթելու և օսմ. հպատակութիւնը ընդունելու համար։

ԵԷՄԷՆ ղրկուած յանձնաժողովը ի մէջ այլոց ձեռնարկեր է ոստիկանութեան կազմակերպութեան։ Ոստիկանները պիտի ընտրուին այն տեղացիներէն որոնք ցեղապետներու և ժողովուրդին համակրանքը կը վայելեն։ Եէմէնի մէջ ոստիկան-զինուորներու գունդեր ալ կազմակերպուած են։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիներու Ընկերութեան կառուղիները փոխանակ գըլխարկի Ֆէս պիտի դնեն, ինչպէս կ'ընէ Անատոլուի երկաթուղիներու Ընկերութիւնը։

ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ հասոյթը աւելցնելու մասին ելմտական յանձնաժողովին ընդարձակ տեղեկագիր մը մատուցուած է։ Այդ տեղեկագրին պարունակութեան որ աստիճան գործնական ըլլալը հասկցուելու համար յանձնաժողովը հրաւիրած է հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան վարչական խորհուրդին անդամներէն Վէհպի ու Միւնիր պէյերը։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՆԵՐԸ.—Իգտամ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ ըսելով որ մաքսատան ուղեւորներու յատուկ սրահներուն պաշտօնեաները պէտք եղածին պէս չեն քններ ուղեւորներուն սնտուկները. միայն կափարիչները կը բանան և յետոյ քննուած է ըսելով արտօնագիր կու տան։ Պաշտօնեաները այդ զեղծումը կը գործեն հինգ ղրուշի պարգեւի մը փոխարէն զոր կը ստանան ուղեւորներէն։ Նաեւ Ղալաթիոյ մաքսատան սրահին պաշտօնեաները անպատշաճ ընթացքի մը կը հետեւին ուղեւորներուն հանդէպ։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նահանգին մէջ վերաքննիչ ատեան մը պիտի կազմուի։

ՆՈՐ ՁԵՒ ՖԷՍ մը հնարուած և հնարիչի արտօնագիր ստացուելու համար դիմում եղած է հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

ԿՐԷՏԷՑԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Ատալիոյ քաղաքէն դուրս Կրէտէցի գաղթականներու յատուկ հարիւր եօթանասուն տուներ շինուած են։

ԷՏԻՐՆԷԻ տէֆթէրտարին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է նահանգին կարօտ երկրագործներուն ի նպաստ հանգանակութիւն մը կատարելու համար։

ՕՍՏՈՒՐՄԱՆԻ մէջ վերջերս զինուորական քննիչ յանձնաժողով մը կազմուած էր, քանի մը սպաներու և զինուորներու մասին քննութիւն կատարելու համար։ Այդ Յանձնաժողովը իր որոշումը հաղորդեր է Խտիվին որ վաւերացուցեր է զայն։ Այդ որոշման համաձայն, երկու հարիւրապետ, տեղակալ մը և յիսնապետ մը զինուորականութենէ վտարուեր, երկու տեղակալ ալ պաշտօնէ դադրեցուցուեր են։ Այդ որոշումը կարդացուեր է հարիւրի չափ սպաներու ներկայութեանը։ Ընթերցումէն ետքը դատապարտեալ սպաներուն սուրերը առնուեր և իրենք ալ Գահիրէ ղրկուեր են։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ անգլիական փոխ-հիւպատոս Պ. Հերման Շուլլերի յաջորդած է Պ. Էտվին Քիլբերթսըն։ Այդ փոխ-հիւպատոսը միանգամայն Գասթէմունիի նահանգին ու Իզմիրի գաւառին անգլիական հպատակներուն գործերը կը վարէ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանին համար կ'ըսուի թէ մօտերս Բարիզ պիտի երթայ, անձնական գործերու կարգադրութեանը համար։

—Սոֆիայի կառավարիչ Պ. Վիլչաքով պաշտօնանկ եղեր է։

ԳՈՆԵԱՅԻ նահանգին բորակի հանքերը աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու նպատակով կուսակալութիւնը ծրագիր մը կը պատրաստէ։ Գոնեայի մէջ գործարան մը հաստատուած է որ հանքէն հանուած բորակները կը զտէ և տարին միջին հաշուով 300,000 օխա զուտ բորակ կ'արտադրէ։

ԽԵՑԵՄՈՐԹՆԵՐԸ.— Հէյպէլի կղզիին մէջ առջի օրը յոյն մը ոստրէի նման խեցեմորթ մը ուտելէ ետքը ստամոքսի սաստիկ ցաւեր զգացեր է։ Թէեւ բժիշկ բերուեր ու դարմաններ եղեր են, սակայն մարդը քիչ վերջը մեռեր է։ Բերայի մէջ ալ յոյն մը բարագ ուտելու պատրաստուած միջոցին գոյնէն կասկածելով մօտը գտնուած կատուին տուեր է։ Կատուն ուտելէ ետքը սկսեր է պոռալ ու քիչ վերջը մեռեր է։

ԲԵԱՂՐՏԽԱՆԷԻ գետակին մօտ առջի օրը գտնուած մարդու դիակը Պաղչէքէչցի Քիրեաքօ անուն մարդու մըն է։ Շատ գինով ըլլալով ձիէն գլորեր ու գետակին մէջ իյնալով խեղդուեր է։

ԹԱՖՍԻՄԻ կողմը, երէկ, քանի մը գրաստներ տապալեցին Մարկարիթ անուն սպասուհի մը որ տղայ մը գրկած կ'երթար։ Մարկարիթ վիրաւորուեցաւ։ Ջիապանը՝ պարսիկ Եուսուֆ ձերբակալուեցաւ։

ԿԻՒՄԻՒԼՃԻՆԷԻ մէջ տասն օրէ ի վեր տեղացող անձրեւներէն գետակները յորդեր են, բայց վնաս չէ պատահեր։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Առաջիկայ երկուշաբթի, իրիկուան ժամը ինը քառորդ անցած (Ը. Ե.), Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ Կ. Պոլսոյ Երաժշտական Ընկերութեան Նուագախումբի (orchestre) չորրորդ մեծ նուագահանդէսը։

Յայտագիրը պիտի հրատարակենք երկուշաբթի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՍԱՀԱԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՏԱՆԱՅԻ ՄԷՋ

(Այս առտուան հեռագիրներ)

Մերսինէ Տ. Խորէն քահանայէն այս առաւօտ Պատրիարքարան հասած հեռագրէ մը կ'իմանանք թէ Խապայեան Տ. Սահակ եպիսկ. երէկ Ատանա երթալու համար ճամբայ ելած է Մերսինէն։

—Կիլիկիոյ կաթող. Տեղապահ Տ. Կիրակոս եպիսկոպոսէն ալ այս առաւօտ Պատրիարքարան հասած է հեռագիր մը որուն մէջ յայտնելով թէ ընտրութիւնը Սիսի մէջ կատարուելու համար հարկ եղած դիմումները ըրած է, կը խնդրէ որ Ս. Պատրիարք Հայրն ալ իր կողմէ այդ նպատակով նոր դիմում մը ընէ։

Ս. Պատրիարք Հայրը իր հետը ունենալով Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆ.ն երէկ այցելութիւններ տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և դատական ու ներքին գործոց նախարարներուն ինչպէս նաեւ Տատեան Բարձր. Յարութիւն փաշայի։

—Զմիւռնիոյ Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան յանձն առեր է իր անձնականէն հոգալ իր ծննդավայրի (Ռուսիոյ Շամշադին գաւառի Տավուշ գիւղի) եկեղեցւոյն նորոգութեան համար պէտք եղած 150 ոսկիի գումարը, ըստ որում գիւղացիք Ն. Սրբազնութեան դիմելով, եկեղեցւոյն խախուտ վիճակը յայտնած և զայն նորոգելու միջոց մը խնդրած էին։

—Շիշլիի ազգ. գերեզմանատան ծախքերուն առթիւ ասկէ առաջ 450ոսկիի փոխառութիւն մը եղած էր Պ. Լէոնար Վարդալիտիէ որ իր կենդանութեանը կտակ մը ըրած էր, որպէս զի 300 ոսկին միայն իր ժառանգորդաց յանձնուի և մնացեալ 150ոսկին Ազգ. Հիւանդանոցին յատկանայ։ Պ. Վարդալիտիի մահուամբ թէեւ ժառանգորդաց և գերեզմանատան Յանձնախումբին միջեւ խնդիր ծագած էր, սակայն Յանձնախումբը Բերայի Թաղ. Խորհուրդին հետ համերաշխաբար ժառանգորդաց հետ վերջնականս կարգադրութեան մը յանգած է, այնպէս որ յանձնախումբը 300 ոսկիի պարտամուրհակ մը պիտի տայ ժառանգորդաց 100ին 6 տոկոսով և վճարելի որոշեալ պայմանաժամու մէջ։ Նոյնպէս ուրիշ 150 ոսկիի պարտամուրհակ մըն ալ պիտի յանձնէ Ազգ. Հիւանդանոցին դարձեալ 100ին 6 տոկոսով։ Խնդիրը այս կերպով վերջացած ըլլալով, այժմ Յանձնախումբը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ գերեզմանատան դրան և յարակից շինութեանց ձեռնարկելու համար, քանի որ այժմէն իր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի բաւականաչափ շինուածանիւթ։

—Միթիլլէն Սմբատ էֆ. Թորոսեան 70 ղրուշ ղրկած է մեզ գաւառային կարօտեալներու համար։ Յանձնեցինք Ս. Պատրիարք Հօր։

—Իզմիրի մեր Թղթակիցը, Պ. Մ. Արծիւեան, ուրկէ առանձին թղթակցութիւն մը կը հրատարակենք Արեւելքի այս օրուան Ա. էջին մէջ, հետեւեալը կը գրէ մեզ.—«Պարտուց խնդիրը վերջնական լուծման մը յանգելու մօտեցած է. Նոյն իսկ կրնանք ըսել այլ եւս թէ լուծուած է շնորհիւ Ս. Առաջնորդ Հօր անձանձիր ջանքերուն։

«Տարեկան տեսութեան հրատարակութենէն վերջը Ս. Հայրը երկիցս հրաւիրեց փոխատուութեան մասնակցիլ խոստացողները և զանոնք որ պարտքէն զուտ մը ստորագրած են, հարիւրերորդ անգամ ըլլալով որոշակի պարզեց անոնց դրամարկղին անձուկ կացութիւնը, խնդրելով որ օր առաջ կարգադրեն այդ խնդիրը։ Երկրորդ նիստին հրաւիրեալ էին քսանեհինգ հոգի հարուստ դասակարգէն։ Շնորհիւ այն համակրութեան, զոր Սրբազան Հայրը ներշնչած է հին ժամանակներէ ի վեր, կը յուսանք մօտաւոր ապագայի մը մէջ ոսկի տառերով արձանագրել սա իրողութիւնը թէ Իզմիրի Հայոց պարտքը հատուցուած է, կամ գոնէ տոկոսը կիսուած։ Ամէն պարագայի մէջ ազգ. մամուլը նուիրական պարտք կը սեպէ իրեն, աջակցիլ Մելքիսեդեկ Սրբազանի, իր բոլոր ձեռնարկներուն մէջ։

«Պարտական ենք նաեւ աւելցնելու որ կուսակցութիւններ այլ եւս գոյութիւն չունին, կամ խիստ սահմանափակ վիճակի մէջ, և թէ ընդհանուր ժողովուրդը ակնկառոյց կը սպասէ Ս. Առաջնորդ Հօր ձեռնարկին յաջողութեան, հաւասար փափաքով, սպասելով նաեւ գաւառական ժողովի նիստ գումարելուն։

«Տարօրինակ բան մը.— Ո՞վ է Արծիւեանը։ Բանեցէք, խարանելու, նշաւակելու է այդ միամիտը։ Ուսումն. Խորհուրդի հանրածանօթ մէկ անդամը ձեր նախորդ թղթակցէն կը կասկածի և հոս ու հոն հարցնելու ձեւով այդ կարծիքը կը տարածէ։ Կասկածելիին յանցանքը բազմապատկողը ուսուցիչ մը ըլլալն է։ Կը զարմանամ այդ կարգի նեղ ուղեղներու վրայ, որ շարունակ բան մը կ'իմանանք կ'ըսեն՝ առանց իմացած ըլլալու։

«Եւ ոչ մէկը նայուածք մը կը նետէ արհեստաւորի անշուք խանութէն ներս. ՞Ինչ, Արծիւեան մը դերձա՞կ ըլլայ, փերեզա՞կ ըլլայ, եղա՞ծ բան է»։

—Ուսումն. Խորհրդոյ նիստը տեղի ունեցաւ երէկ Ղալաթիա, ատենապետութեամբ Տոքթ. Թորգոմեան էֆէնտիի։ 1. Ի նպաստ Դաւիթ էֆէնտի Սարգսեան հիւանդ ուսուցչին կատարուած հանգանակութեան հաշիւը տեսնելով, որոշեց արդիւնքը յանձնել անոր ընտանեաց, և միանգամայն նուիրատուաց ցանկը տալ հրատարակութեան։ 2. Թաղ. Ժողովոյ հաւանութեամբ հաստատել կիրակնօրեայ մանկավարժական դասախօսութեանց մասին ինչ ինչ վերջնական կարգադրութիւններ ըրաւ, և որոշեց առանձինն հրատարակութեան տալ զայնս, հանդերձ նոյն դասախօսութեանց ժամանակացոյցովը։ 3. Մաքրիգիւղի Ազգային վարժարանին շուրջը յարուցուած խնդրոյն քննութիւնը, ասկէ առաջ յանձնած ըլլալով իր անդամներէն Աւետիսեան Բարսեղ էֆ.ի, երէկի նստին մէջ լսելէ յետոյ յիշեալ էֆ.ի տեղեկագիրը, գոհութեամբ իմացաւ թէ խնդիրը արդարութեամբ կարգադրուած և փակուած է։ 4. Ուշադրութեան առաւ Պեօյիւքտէրէի Թաղ. Խորհրդոյ մէկ պաշտօնագիրը, վերաբերմամբ Թաղին վարժարանին, և որոշեց այդ մասին իր կարծիքը ու տեսութիւնները տեղեկագրել Սրբազան Պատրիարք Հօր։ 5. Ռոտոսթոյի Առաջնորդ Սրբազանի մէկ տեղեկագրին վրայ, արժան տեսաւ ուսուցչի վկայական տալ վիճակին ազգային վարժարանի երկու ուսուցիչներուն։ 6. Զբաղեցաւ գաւառ. ազգ. վարժարաններու վիճակացոյցի և այլ կրթական խնդիրներով։

Հանգանակութիւն ի նպաստ Դաւիթ էֆ. Սարգիսեան հիւանդ ուսուցչի

1. Ուսումն. Խորհուրդ (հաւաքեալ) 190 ղրշ. 2. Հ. էֆ. Ա. 20, 3. Մարկոս էֆ. Նաթանեան 40։ 4. Բ. էֆ. Թիլեան 20, 5. Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան 20, 6. Մ. էֆ. Զօպանեան 20, 7. Ոմն (Ց. Ա.) 40, 8. Ոմն (Ց. Ց.) 40, 9. Ոմն (Մ. Ս.) 20, 10. Ոմն (Ց. Է.) 20, 11. Ոմն (Տ.) 10, 12. Ոմն 10, 13. Ոմն. (Մ. Ց.) 20, 14. Ոմն 30։ Գումար 500 ղրուշ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆՑ

Փետր. 27. Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան, Մինաս էֆ. Չալեան.— Մարտ 5. Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան, Գալուստ էֆ. Մալաթեան.— Մարտ 12. Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան, Յովսէփ էֆ. Եուսուֆեան.— Մարտ 19. Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան, Գալուստ էֆ. Մալաթեան. Մարտ 26.— Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան, Մինաս էֆ. Չալեան.— Ապրիլ 16. Աւետիս էֆ. Սուրէնեան, Տոքթ. Վ. էֆ. Թորգոմեան.— Ապրիլ 23. Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան, Տոքթ. Վ. էֆ. Թորգոմեան.— Ապրիլ 30 Մինաս էֆ. Չալեան, Յովսէփ էֆ. Եուսուֆեան.— Մայիս 7. Տոքթ. Վ. էֆ. Թորգոմեան, Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան.— Մայիս 14. Աւետիս էֆ. Սուրէնեան, Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան.— Մայիս 21. Տոքթ. Վ. էֆ. Թորգոմեան, Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան. Մայիս 28. Յովսէփ էֆ. Եուսուֆեան, Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան. Յունիս 4. Տոքթ. Վ. էֆ. Թորգոմեան, Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան.— Յունիս 11. Աւետիս էֆ. Սուրէնեան, Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան.— Յունիս 18. * * *, Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան.— Յունիս 25. Աւետիս էֆ. Սուրէնեան, Յակոբ էֆ. Գուրգէն.— Յուլիս 2. Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան, Պետրոս էֆ. Կարապետեան.— Յուլիս 7. * * *, Յակոբ էֆ. Գուրգէն.— Յուլիս 17. Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան, Պետրոս էֆ. Կարապետեան.— Յուլիս 23. * * *, Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան։

ԾԱՆ.— Սոյն դասախօսութեանց պիտի կրնան իբրեւ ունկնդիր ներկայանալ՝

1. Ուսումնական Խորհուրդէն վկայեալ բոլոր ուսուցիչները և ուսուցչուհիները (իրենց վկայականները ի ձեռին)։
2. Այն ուսուցիչները և ուսուցչուհիները որոնք յառաջիկայ շրջանի քննիչ Յանձնաժողովոյ ներկայանալ մտադիր են՝ աստիճանի բարձրացման համար։
3. Անոնք որ յառաջիկայ շրջանի քննիչ յանձնաժողովոյ ներկայանալ մտադիր են իբրեւ ուսուցչութեան ընտրելի։

Այն ուսուցիչները և ուսուցչուհիները որոնք յառաջիկայ շրջանի քննիչ Յանձնաժողովոյ պիտի ներկայանան աստիճանի բարձրացման համար և անոնք որ իբրեւ ուսուցչական ընտրելի պիտի ներկայանան սոյն Յանձնաժողովին, չպիտի ընդունուին, եթէ Մանկավարժական կիրակնօրեայ դասախօսութեանց կանոնաւորապէս ներկայ չեն գտնուած։

(Կեդր. Ուսումն. Խորհրդոյ)

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՍԻՍ Գրական և Քաղաքական Շաբաթաթերթի 8րդ թիւը հրատարակուեցաւ այս առտու, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

«Աշխատակիցները. ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ։— Բանաստեղծութիւններ. Անցնելու մօտ. ՍԻՊԻԼ.— Յանգապատում. Գրչի զբօսանք. Հայր ու Կնքահայր. ԱԼՓԱՍԼԱՆ։— Իմ առաջին հրատարակութիւնս. Ռ. ՈՐԲԵՐԵԱՆ։— Գրախօսական. «Թէ ի՞նչ է իտդերին». ՏՈՔԹՕՐ ՅՈՎ. Տ.-ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ։— Վարդբեճքայնի պանդոկը (Ուղեւորական Յիշատակներ). Տ. Հ.— Անհետացող դէմքեր. Աստուածատուր եպիսկոպոս. ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ։— Քաղաքական կացութիւն. Մ.—«Մասիս»ի Յուշատետրը. Տ. Ա.—Անջաս խոհեր. Ա. Մ.։

* *

ՄԱՍԻՍ ձեռքէ կը ծախուի հատը ՔԱՌՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅԻ։ Տարեկան բաժանորդագինն է կէս օսմ. ոսկի՝ թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ՛ գաւառներու համար, կանխիկ։ Արտասահման 12 ֆրանք։ Խմբագրութեան կեդրոնն է Ղալաթիա, Նորատունկեան խան, թիւ 13։

ԼՈՅՍ Շաբաթաթերթի 33րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր հետաքրքրաշարժ նիւթ պարունակութեամբ.— Տարեկան 50 վեցամս. 25 և հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս Տէօքմէճեան, տնօրէն Լոյսի, Նորատունկեան խան, Ղալաթիա։

ՏՐ. Գ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ
Վկայեալ Ֆրանսական կառավարութենէն

Հիւանդ կ'ընդունի իր տունը (Բերա, Էլէնի փողոց թիւ 5) ամէն օր կէս օրէն վերջ, կէս օրէն առաջ կը գտնուի Պոլիս, Պահճէ Գաբու Մերհամէթճեան դեղարանը, ուր Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ձրիապէս կը խնամէ իրեն դիմող հիւանդները։

Կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ և կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ մեծ խնամքով։

544 1—10

ԴԵՐՁԱԿ ԵՒ ՇԱՊԿԱԳՈՐԾ

Ծանօթ վաճառական-դերձակ Կարապետ էֆ. Պոյաճեան և շապկագործ Միքայէլ էֆ. Տէր Դաւիթեան՝ որոնց Վօյվօտայի պահականոցին կից գտնուող խանութը այրած էր քովի շէնքէն հրդեհ ծագելուն հետեւանքով, իրենց բազմաթիւ յաճախորդներուն կը փութան ծանուցանել թէ առ ժամանակեայ կերպով հաստատուած են Ղալաթիա, Իզմիրլի օղլու խան, թիւ 10 սենեակը։ 7—10

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԼՈՐՏ ՌՈՊԷՐԹՍ ԵՒ ԼՈՐՏ ՔԻՉՆԷՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 մարտ.—Լորտ Ռոպէրթս ու Լորտ Քիչնէր խանդավառութեամբ ընդունուեր են Քիմպըրլիի մէջ։

ՊՈԷՐՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Պատերազմի դաշտին զանազան կէտերէն առնուած լուրերու նայելով Պոէրները կը կեդրոնանան պաշտպանողականի համար Թրանսվալի հողին վրայ։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լոնտոնի սակարանին մէջ գիները թեթեւ անկում մը ունեցան։ Հանքային արժէթուղթերու վրայ վաճառումներ կատարուեցան։ Ռանտ Մինը գոցուեցաւ 39.63ի և Չէրթըրտը 3.71ի։ Ռիօ Թինթը մէկ ոսկի շահելով բարձրացաւ 51.75ի։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ.— Խանդավառութեան ցոյցերը ամբողջ գիշերը շարունակուեցան Լոնտոնի մէջ։

ՆՈՐ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ մօտերս 55,000 նոր զինուորներ պիտի ղրկուին Թրանսվալ։

ԼԷՏԻՍՄԻԹ

ԼՈՆՏՈՆ.— Լէտիսմիթէն կը հեռագրեն թէ Հուայթ զօրավարին զինուորները հանգիստի պէտք ունին, պատերազմի մասնակցելու կարենալէ առաջ,

ՀՈԼԱՆՏԱՑԻՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Բարեյուսոյ Գլուխին մէջ զրոյց կայ թէ Հոլանտացիները պիտի ապստամբին, եթէ Օռանժի ու Թրանսվալի Հանրապետութիւնները իրենց անկախութիւնը կորսնցնեն։

ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի կառավարութիւնը այսօր Ծերակոյտին ներկայացուց՝ Տրէյֆիւսի խնդրին առնչութիւն ունեցող գործերու վերաբերեալ ներողութեան ծրագիրը։

ԼԷՈՆ ԺԳ.

ՀՌՈՄ.—Լէոն ԺԳ. Պապը այսօր իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ կատարած ընդունելութեանց պահուն մաղթեց որ քիչ ատենէն հաշտութիւն գոյանայ Անգլիոյ և Թրանսվալի միջեւ։ (Լէոն ԺԳ. ծնած է 1810 մարտ 2ին)։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լէտիսմիթի ազատման լուրը երբ պատերազմական պաշտօնարանին մէջ սեւ տախտակին վրայ գրուեցաւ, ժողովուրդը որ անհամբերութեամբ կը սպասէր, անմիջապէս փողոցները ցրուեցաւ ուրախութեան ցոյցերով։ Օդը անձրեւոտ էր և մութ կար։ Լրագրավաճառներուն ձեռքէն յաւելուածները կը յափշտակէին։ Փողոցներուն մէջ մեծ ու պզտիկ զիրար կը շնորհաւորէին՝ տօնական մեծ օրի մը պէս։ «Կեցցէ՛ Թագուհին», «Կեցցէ՛ Անգլիա» և «Կեցցէ Ռոպէրթս» ձայներ կը լսուէին։

—Լորտ Ռոպէրթսին կինը Բարեյուսոյ Գլուխը պիտի ուղեւորի։

—Անգլիոյ Թագուհին երեքշաբթի օրը Նէթլիի հիւանդանոցը երթալով վիրաւոր զինուորներուն այցելութիւն տուաւ։

—Քիմպըրլիի մէջ Պ. Սէսիլ Ռոտսի արձանը պիտի կանգնուի՝ պաշարման միջոցին քաղաքին մատուցած ծառայութիւններուն համար։

Լեւոն Սեղբոսեանի (Շանթ) վէպերը կը ծախուին բոլոր գրավաճառներու քով հետեւեալ գիներով.

ԵՐԱԶ ՕՐԵՐ	(1896)	6 ղրշ.
ԴՈՒՐՍԵՑԻՆԵՐ	(1897)	7 »
ՎԵՐՋԻՆ	(1898)	8 »
ԴԱՐՁ	(1899)	6 »

Կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատուն, Չաքմաքճըլար։ Թղթատարով ուղղողները պէտք է 40 փարայ աւելի վճարեն իւրաքանչիւր հատորի համար։ 4—5

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	26	05 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	26	06 1/2
Ամէնէն վար գին	»	26	02
Ռումէլիի երկթ. գծգ.	Ֆր.	127	62 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	127	87 1/2
Ամէնէն վար գին	»	126	62 1/2
ԲԱՑՈՒՄ 19 Փետր.			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Փ. Կ.	26	05
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	128	—
Օսմանիյէ		437	25
Ռէժի		300	—
Օսմ. Պանքա		13	12
Քրէտի ժէնէրալ Օթթ.		8	34
Սօս. Օթ. Տանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	0	08
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	20
Թրամուէյ բաժնեթ.		680	—
» ժուիսանս		214	—
» պարտաթ.	Ֆր.	482	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	475	—
Թրանսվալ	»	66	25
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	31
Անգլիական ոսկի	»	110	23
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	--
Ֆրիտրից	»	51	12
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	16
Մէթալիք	»	96	10
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	58
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
» » » չէք	»	110	07 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	22	96 1/4
» » » չէք	»	22	86 1/4
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	50
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	21	83

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 2 Մարտ			
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	24	10
) գոց.	»	24	20
» » » Բ.	»	48	—
» » » Գ.	»	27	72
Օսմանիէ	»	437	25
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	131	25
Օսմ. Ռէժի	»	300	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	582	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102	30
Քրէտի Լիոնէ	»	1130	
Իտալական Ռանթ	»	94	60
Սպանիական արտաքին	»	69	80
Թրանսվալ	»	67	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	180
Դրամազեղչ	»	04	—
ՊԷՐԼԻՆ, 2 Մարտ			
Ռուպլը	»	216	30
Ռումէլիի երկաթուղի	»	123	40
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	295
ՎԻԵՆՆԱ, 2 Մարտ			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	50
Ռումէլիի երկաթուղի	»	125	50
Օսմ. Ռէժի	»	144	25
ՊՐՈՒՍԷԼ, 2 Մարտ			
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		24	05
Ռումէլիի երկաթուղի		127	50

«ԴԵՂԱՐԱՆ ՆՈՐՄԱԼ»
192 ԲԵՐԱ ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ 192

Բերայի կեդրոնը, և «Սիթէ տը Բերա» շէնքին անկիւնը հաստատուող այս նոր դեղարանը որ դեղագործութեան արուեստին ամէն կատարելութիւններով օժտուած է, իր դեղերուն զտութեամբ, թարմութեամբ և դիւրամատչելի գիներով օգտակարապէս կը ներկայանայ կըրկլին հասարակութեան և իր վաղեմի յաճախորդաց։

Դեղարանին տէրը Հ. Էմիրզէեան քանի մը տարիներէ ի վեր ծանօթ է իր Կ. Պոլսոյ Սուլթան Մահմուտի Դամբարանին դիմաց ունեցած մեծ դեղարանովը զոր ամբողջովին ծախած և այս նորը հիմնած է։

Դեղարանին վրայ խորհրդակցութեան սենեակ մը յարգելի բժշկաց տրամադրութեան ներքեւ դրուած է և դեղարանը մինչեւ կէս գիշեր բաց է։

512 11—25

ՍԿՈՎԹԻ ՄՕՐԻՍ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս, 15 Յուլ. 1889
[illegible]
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բա

—)(1)(—

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԾԱՂԿՐԱՏԸ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

Մաքօնէ նահանգին պզտիկ քաղաքներէն մէկուն՝ Քլիւնիի մէջ, ասկէ չորս տարի առաջ բարի ծերուկ մը կը բնակէր՝ զոր հայր Լաբալիւ կը կոչէին։

Ամէն առտու, մութնուլուսուն գործիքները կը շալկէր ու կ'երթար իր այգին մշակելու։

Հայր Լաբալիւ վաթսուն տարեկան մը կար թէեւ, բայց չէր կրցած հարստանալ։

Եւ սակայն կը մխիթարէր ինքզինքը, որովհետեւ քիչ մը փիլիսոփայ մարդ էր։

Յետոյ ոչ մէկուն կը զգացնէր թէ այդ պարագան կրնայ իրեն վիշտ պատճառել։

Մանաւանդ որ ամէն մարդ անա՛նկ գիտէր թէ հայր Լաբալիւ շատ լաւ կ'ապրի և թէ գոհ է իր վիճակէն։

Ուրիշներու ինչքին ալ աչք չէր տնկեր բնաւ. պարզուկ, համեստ մարդ մըն էր արդէն ու քիչով կը գոհանար։

Քաղքին բոլոր այն մարդիկը՝ որոնք ծերուկ այգեգործը կը ճանչնային, կ'ըսէին իրեն համար.

—Ի՜նչ բարի մարդ սա հայր Լաբալիւն. օր մը օրանց չէ՛ գանգատած իր վիճակէն ու բնաւ չէ՛ պատահած առիթ մը ուր գէշ խօսի իր դրացիներուն վրայ։ Իր միակ հոգը խաղողներն են. Թող բերքը լաւ ու առատ ըլլայ, և հայր Լաբալիւ կրնայ Քլիւնիի ամէնէն երջանիկ մարդը համարուիլ։

Եւ սակայն, կան շատ մը մարդիկ որոնք արտաքնապէս հայր Լաբալիւի նման երջանիկ կ'երեւան, թէեւ ներքնապէս անանկ չեն։

Ու մեր ծերուկ այգեգործն ալ երջանիկ չէր։

Խնդիրը հոն էր որ իր վիշտը, իր ցաւը իրեն կը պահէր ու մարդու բան չէր յայտնէր անոր մասին։

Եւ ասիկա բաւական ատենէ ի վեր կը տեւէր այդպէս. այն ատենէն ի վեր՝ ուր ինքն ալ ամէն մարդու պէս ամուսնացեր էր։

Իր կինը, միակ պատճառն էր իր վիշտին. անտարակոյս, առանց ուզելու, կինը թունաւորած էր խեղճ այգեգործին կեանքը։

Եւ սակայն, չար կին մը չէր ան, ոչ ալ ծոյլ մը և շռայլ մը...։

Ընտանեկան սքանչելի յատկութիւններ ունէր. բայց աւա՜ղ, գէշ ունակութիւն մըն ալ ունէր՝ զոր այգեգործը սարսափելի կը նկատէր։

Կինը շատախօս էր։

Խեղճ մարդը ինչե՛ր ըրեր էր անոր լեզուն կարճեցնելու համար. ո՞ր մէկը թուել հոս։

Դիտողութիւն, աղաչանք, սպառնալիք, վերջապէս ամէն բան անօգուտ եղած էր։

Կնոջը շաղակրատութիւնը փոխանակ մեղմուելու, երթալով ա՛լ աւելի սաստիկ թափ մը կը ստանար։

—Կինս կ'ըսէր յաճախ, նոյն իսկ կրնայ երկու պատեր իրարու հետ կռուի դրդել։

Խեղճ մարդը իրապէս կը տանջուէր կնոջը այդ գէշ ունակութեան երեսէն. մինչ որ շատ զաղտուկներու կ'ենթարկուէր շատ հեղ։

Առտու մը այգեգործը բարկացած էր, —ինչ որ յաճախ կը պատահէր,—և ճիշդ իր կինը յանդիմանելու վրայ էր՝ անմիջապէս ետքը դէպի այգի ճամբայ ելլելու համար, երբ դուռը բացուեցաւ ու վիճաբանութեան մէջ ձայն մը լսուեցաւ որ կ'ըսէր.

—Բան մը գնեցէք այսօր, իմ բարի տիկինս...։ Սանտրեր ունիմ, դերձան, ասեղ ու նոր օրացոյցներ։

Շրջուն փերեզակ մըն էր։

Հայր Լաբալիւ անոր դարձաւ ու խիստ ձայնով մը ըսաւ.

—Բանի մը պէտք ունեցող չկայ։

Փերեզակը պնդեց.

—Տանդէլներ, աճառիկ մը...

Եւ որովհետեւ ատիկա ըսած ատեն կը խնդար, հայր Լաբալիւ անա՛նկ կարծեց թէ մարդը իր վրայ կը ծիծաղի։

Եւ ա՛լ աւելի բարկացաւ։

—Անպիտա՛ն փերեզակ, աղաղակեց, դուրս ելիր հոսկէ, ասա թէ ոչ...

Ու երկու ձեռքովը բռինց բանեց։

Փերեզակը կրցածին չափ շուտ փախաւ. բայց, դրան սեմը անցած պահուն անգամ մըն ալ ետին դարձաւ ու նորէն ըսաւ խնդալով.

—Տանդէլներ, աղուոր աճառ մը։

Հայր Լաբալիւ դուռը գոցեց անոր վրայէն։

Վայրկեան մը ետքը ինքն ալ դէպի իր այգին ճամբայ ելաւ։

Ցորեկուան դէմ սովորականին պէս տուն եկաւ որպէս զի ճաշէ իր կնոջը հետ։

Բայց կինը հազիւ թէ ճանչցաւ զայն. ա՛յն աստիճան այլայլած էր դէմքը և այնչա՛փ խոր վիշտի մը մէջ թաղուած կ'երեւար։

Անհանգստութիւն մը զգաց կինը, վախցաւ, և հարցուց թէ ի՛նչ ունի, թէ ի՛նչ պատահած էր։

Հայր Լաբալիւ երթալով ա՛լ աւելի կը խռովէր, բայց բնաւ բան չըսաւ։

Սեղանին գլուխը անցաւ։

Կինը սկսաւ կերակուր բերել։

Բայց հայր Լաբալիւ որ երբեմն այնչա՛փ ախորժանքով կ'ուտէր, ձեռք չդպցուց կերակուրներուն։

Ան ատեն, կինը նորէն հարցափորձեց զայն։

—Ո՛չ, ոչ, պատասխանեց ծերուկը, մի՛ հարցափորձեր զիս. բան մը չպիտի ըսեմ քեզի։

Եւ արմուկները սեղանին կրթնցուցած, գլուխը ձեռքերուն մէջ, սկսաւ սիրտկեղ հեծեծանքներ արձակել։

Խեղճ կինը չէր գիտեր թէ ի՛նչ ընէ. մանաւանդ որ կ'ուզէր այդչափ մեծ վիշտի մը պատճառը հասկնալ։

Ամուսնին ոտքը ինկաւ ու խնդրեց որ ամէն բան յայտնէ իրեն։

—Ա՜հ, աղաղակեց հայր Լաբալիւ ցաւագին ձայնով մը, այս բանը պիտի մեռցնէ զիս. բայց ինչպէ՞ս քեզի կրնամ յայտնել զայն...։ Անմիջապէս կ'երթաս խնդիրը դրացիներուն կը պատմես։

—Ո՛չ մարդս, ո՛չ, ոչ, ոչ. կը խոստանամ որ բան մը չեմ ըսեր։

—Ի՛հ, կ'ըսես. որովհետեւ չես կըրնար լեզուդ կարճ բռնել. և այդպէսով պատճառ պիտի ըլլաս որ զիս թիարան ղրկեն։

—Թիարա՜ն..., Աստուա՛ծ իմ։ Ա՜հ, Մեծդ Աստուած...։ Ի՞նչ ըրիր ուրեմն, չըսե՞ս...։

—Կը խոստանա՞ս որ շաղակրատութիւն չպիտի ընես։

—Երդում կ'ընեմ, մարդ, երդում կ'ընեմ որ մարդու բան չպիտի ըսեմ։

—Շատ լաւ, հիմա պիտի խոստովանիմ քեզի։ Այգիին մէջ կ'աշխատէի, երբ փերեզակը, գիտե՞ս փերեզակը...

(Շարունակելի)

ՔԻՆԻՆԻ ՀՆԱՐԻՉ
ՊԵԼԴԻԷԻ ՔԻՆԻՆԻՆ
ՔԱՐՕՒԻԼՆԵՐԸ
QUININE de PELLETIER

Բոլոր բժիշկներուն կողմէ ընդունուած իբր ազդեցութեան համար ընդդէմ գլխացաւերու, ջղացաւերու, տենդերու, կաթուածի, յօդացաւի, մարմնոյ տկարութեան։ Մեծապէս ազդեցիկ են ընդդէմ ինֆլուէնցայի, կարիքի, հարբուխի, ցրտառութեան։ Մէկ քարուրիլն աւելի ազդու քան գաւաթ մը քինքինա։

10 20 և 100նոց տուփերէ։
Իւրաքանչիւր տուփ կը կրէ անունը ու ապրանք . . .
Կեդրոնատեղի Փարիզ, Վիվիէն փողոց 8
և գլխաւոր դեղարանները A.

ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԵՆԷ ԶՈՒՐԿ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թէեւ կերպով պաղ առնելով, կամ խիստ պաղ ըմպելի մը խմելով և կամ քրտնած մարմնով հովին դէմ կենալով և դեռ այս կարգի շատ մը աննշան պատճառներով մարդս շատ անգամ հարբուխի ենթարկուելով կը սկսի հազալ ու տառապիլ։ Եւ եթէ ենթակային կազմուածքը ընդունակութիւն ունի, հազերը կամաց կամաց կը տեղաւորուին։ Առողջութեան յարգը գիտցող մարդը անհրաժեշտ այս թեթեւ կարծուած պարագաներուն մէջ է որ, պէտք է փութայ անձը պաշտպանել վտանգաւոր հետեւութիւններէ. որովհետեւ ծանօթ ճշմարտութիւն մըն է որ հարբուխն ու հազը երբ երկար ժամանակ անխնամ ձգուին, վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենան և մինչեւ իսկ թոքախտ կրնան պատճառել։ ՔՕՆԵՅԻ ՔԱԲՍԻՒԼՆԵՐԸ հրաշալի ազդեցութեամբ կը բուժեն շնչառական գործարաններու յատուկ հիւանդութիւնները, հազը, հարբուխը, կրծոսապը, դժուարաշնչութիւնը, պրօնշիթը, թոքի բորբոքումը և բոլոր այս կարգի հիւանդութիւնները։ ՔՕՆԵՅԻ ՔԱԲՍԻՒԼՆԵՐԸ կը ծախուին մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 19—60

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ, Պօրտօյի, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ բանեցող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բամսէս	3000	Թիպա	2500
Ձնապա	3000	Նէրթիա	2400
Թէյպըը	3000	Օսայրիս	2250
Փառնաքսուս	3000	Բէրա	2250
Թարաս	3000	Սֆինքս	2000
Օամանքի	3000	Խաբբընի	1500
Մաքիտոնիա	3500	Կուլէնա	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ռեֆթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
HUNYADI JANOS
Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ համբաւ
ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր
ANDREAS SAXLEHNER
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
(30 Մուհարրէմ 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՒԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըն
Ցակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նախակառան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօլս
Մաքրուճճըլար, Զարճըլը խան, Թիւ 21 194

ԳԺՈՒԱՐԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆՆ
ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԻՋՈՒԱԾՔԸ

Եթէ չդարմանուին, վտանգաւոր են, մինչեւ իսկ խեղդամահ կը պատճառեն։ Կանոնաւոր շնչառութիւն չընողը, ծանր բեռան մը տակ կը ճնշուի, շնչափողերը կը խճլտան, և կուրծքը չի կրնար հանգիստ ընել։ Դարմանին համար բժիշկներ մտահոգ էին և գիտութիւնը գտաւ ԷՍԲԻՔԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հիմնապէս կը բուժեն, կուրծքի իջուածքը, հազն և շնչառական հիւանդութիւնները։ Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը։ Բարիզի և եւրոպական ուրիշ հիւանդանոցներու մէջ միմիայն ԷՍԲԻՔ կը գործածեն այս հիւանդութեանց համար։ Կը ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց թիւ 20 և մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղարաններուն մէջ։ 497 11—52

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենաճին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բանկէ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ Իդալիէնի անկիւնը) ։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոթր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Ֆր., 1897էն 1,424,000 Ֆր աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոնց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ աւելի չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուղեցէք իրբեւ հասոյթ բերող գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարկերէն չորս երաշխաւորեալ առկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ առնուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիչ-Պատուէրակ
192 Ա. ՁՈՒՆՃԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. հրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 Ֆր
1898 ի հասոյթք	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ հրա
(Ֆօ տեղ Մաւտասար)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՈՏՕՐ ԲԷՔՔԷՆ 524

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՊԵՐԱ 396
([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատարբեր ցաւած ատամներն ալ անցաւ կը լեցնեն. ցաւովներու և [illegible]։

Նորահնար եղանակաւ, ոսկէ, ճօշակատ, և [illegible] ատամներ կը պատրաստեն, [illegible]։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին [illegible]։

Ց. Դ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) [illegible] Բերայի գործատեղին։ 197

[illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Մ րտ 5ին ժօրժի, Անատոլուի եզերքէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Մարտ 6ին ժօրժի, ուղղակի Մարսիլիա։
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.
Առաջին կարգի 245 Ֆրանք. 2.կարգի 175 Ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափի վրայ։ Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
[illegible] Լիվըրբուլ [illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Քոմնիա	456
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	255
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	240
Օրանիա	7268	Ալլաս	239
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	216
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	224
Գալլիա	4809	Բալմիրա	214
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	183
Ալէպօ	2143	Մորոքքօ	185
Բէառն	1876	Քամբանիա	1295
Ջէրպաւրկ	1814	Լուքանիա	1295
Կաթալոնիա	4845		

Շէրպուր շոգենաւը, նաւապետ Քարպինս, ընդհանուր վաճառքով Լիվըրբուլէն հոս հասաւ։
Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՏԸՐ ԼԱՆՔՌԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.
1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 230 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գօլտմըն Նաքօ, » » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

ԷՔԻԹԱՊԼ
Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց
Աշխարհիս էն հարուստ և էն հզօրը
Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան
Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն
Միայն 20 տարեվճարով
Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի
(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ
Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց թարիֆի համաձայն տարեվճարն է	Ֆր.	4140
Էքիթապլ ընկերութեան » » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ Էքիթապլի	Ֆր.	732
20 տարուան մէջ » » »	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը
Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ 489

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱԻՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Հիւկօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Հօրաթիօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	885	Հիրօ	775	Մարչէլլօ	3708	Ցէբբօ	1735
Արիօսթօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պուֆալօ	1823	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Մէլօ	1057	Սէէրօ	1200
Պորոտինօ	1364	Տուրօ	2335	Հօրասիօ	3600	Մօնթէվիտէօ	1755	Թասսօ	1328
Պրաւօ	1076	Տրաւօ	1718	Լավինիա	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրունօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօբէկօ	3227
Պրիթանիա	4421	Էտրօ	3464	Իտալօ	5540	Օթթօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրգիտօ	487
Գալլաօ	1557	Էրատօ	1481	Քիլխօ	1053	Օրլանտօ	1595	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլփինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասօ	1814
Գօզօ	1094	Ֆլօրէնթիա	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիգակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2223	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսկօ	4582	Լէբանտօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3030	Լիվօռնօ	1843	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիտօնօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Քօնկօ շոգենաւը, նաւապետ Ծօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։
Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻՒՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ
Թիւ 17—18, Բէւլիւթ Մէյտէի խան. Ղալաթիա 377

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ Ժ. Վ.		Կամուրջէն Սկիւտար Ժ. Վ.	
— —		— —	
— —		— —	
1 —		1 25	
1 40		1 50	Գուզկ.
2 —		2 30	
2 35		2 50	
3 —		3 20	
3 35		3 50	
4 —		4 40	
4 40		5 30	Պէշիկթաշ
5 20		6 15	«
5 45	Պէշիկթաշ	7 5	»
6 30	»	7 45	»
7 15	»	8 20	
8 —	»	9 —	
8 45	»	9 40	
9 35		10 15	Գուզկ.
10 15	Պէշիկ. Գապթ.	10 40	»
10 30	Գուզկունճուք	11 —	»
10 55	»	11 25	»
11 15	»	11 50	
12 —		12 —	

513

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՅՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

—)(11)(—

ՆԻՔՕԼ ՄԷՅՐԱ

ԿՌԱՊԱՇՏ ՀՆԴԻԿՆԵՐԸ

Ա. ՄԱՍ

ԼԱՔԱՅԷ ՍՆՏՈՒԿԸ

Ե.

ԱՐԿԱԾԱԼԻՑ ԾՈՎԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Լաֆոնիա Նիւ Եորքէն դէպ ի Լիվըրբուլ ճամբայ ելած էր։

Սակայն դժբաղդաբար օդը շատ գէշ էր։

Դեռ բաւական տեղ չէին առաջացած, երբ փոթորիկ մը՝ որ երթալով ահելի հանգամանք մը կը ստանար, սկսաւ տատանել այդ ահագին նաւը։

Ճամբորդները իրենց խցիկը քաշուած էին, և հազիւ երբեմն երբեմն անոնցմէ քանի մը յանդուգններ կամրջակին վրայ ելլելով ծովը դիտելու քաջութիւնը կ'ունենային։

Շատեր ծովէն բռնուած ըլլալուն, ճաշարանն ալ ընդհանրապէս ամայի կը կը մնար, ու ճամբորդներու փոքրաթիւ խումբ մը միայն սովորական ժամուն կ'անցնէր սեղանին գլուխը։

Այդ պզտիկ խումբին մէջ երկու հոգի մանաւանդ ամէնէն աւելի ուշադրութիւն կը գրաւէին։

Անոնցմէ մէկն էր նոյն ինքն Պ. Թօքսըն, շարունակ մտածկոտ ու գրաւուած, և որ սակայն շոգենաւին կերակուրները շա՛տ սքանչելի գտած ըլլալով, բնաւ չէր ուզեր բացակայիլ ճաշի ժամերուն։

Միւս ճամբորդն էր երէց մը, — ինչպէս որ կը գուշակուէր իր հագուստներէն։ Տարօրինակը հոն էր սակայն որ այդ մարդը նոյն իսկ ճաշած ժամանակը բնաւ ձեռնոցները չէր հաներ։ Եւ որովհետեւ Ամերիկացիք առանձնակ տարօրինակութեանց վարժուած են, ո՛չ ոք ուշադրութիւն կ'ընէր։ Միւս կողմէ, դէմքէն ալ արտակարգօրէն նիհար այտերը միայն կ'երեւային. ճակատը՝ առատ մազերու տակ ծածկուած կը մնար և աչքերն ալ սքօղուած էին կապոյտ ու խոշոր ակնոցներով։

Այդ մարդը մէկ երկու պնակ բանջարեղէն միայն կ'ուտէր ու բնաւ բերանը չէր դներ միսի կտոր մը. յայտնի էր որ բուսակեր մըն էր. միայն թէ, սեղանատան մէջ աչքը բնաւ չէր բաժներ Տօքթ. Թօքսընէն, որ ինքն ալ իր կարգին խոհանքի մէջ թաղուած ըլլալով, չէր կրնար նշմարել այդ աստիճան ուշադրութեան առարկայ դարձած ըլլալը։

Եւ սակայն, եթէ երբեք Պ. Թօքսըն չէր նշմարեր այդ այդ բանը, ընդհակառակը Միս Տէպօրա շատ անհանգիստ տպաւորութիւն մը զգացած էր այդ ուշադրութենէն՝ որ օր օրի կը շեշտուէր բուսակերին քով։

Երիտասարդ աղջիկը, տարօրինակ նախազգացութեամբ մը, առաջին օրէն իսկ խորշանք զգացած էր երէցը տեսնելով։

Շարունակ կը ջանար խուսափիլ անկէ։

Օր մը, երբ իրենց խուցերուն կողմը կ'երթար, զարմացմամբ տեսաւ որ երէցը հօրը սենեակին մէջն է, կռնակը դրան դարձուցած և աչքերը յառած լաքայէ սնտուկին՝ որ սենեակին անկիւնը դրուած էր։

Սնտուկը կ'երեւայ թէ մեծապէս կը շահագրգռէր երէցը. այնչա՛փ ուշադրութեամբ կը դիտէր զայն։

Երբոր Միս Տէպօրայի ներս մտնելը հասկցաւ, շփոթած դէմքով մը ետին դառնալով ըսաւ.

—Ներողութիւն, սխալ սենեակ եկեր եմ։

Ու դուրս ելաւ, քսուելով երիտասարդ աղջկան՝ որ մէկ կողմ կը քաշուէր անոր ճամբայ տալու համար։

Այդ մէկ երկու բառերը՝ զորս երէցը ըսած էր օտար արտասանութեամբ մը, տարօրինակ կերպով խռովեցին Միս Տէպօրան։

Մտածեց որ հօրը պատմէ եղելութիւնը, բայց չըրաւ։

Եւ սակայն, յաջորդ օրն իսկ աչքէ անցուց ճամբորդներուն տետրակը ու տեսաւ որ երէցը արձանագրուած է հետեւեալ անունով.

«Մըսըըր Երեմիա Սմիդըմ, Երէց Չինչինաթի։»

Տէպօրա բնաւ այդ անունով մարդ չէր ճանչնար։

Մանաւանդ որ ո՛չ մէկ ատեն Չինչինաթի գացած էր։

Ո՞վ էր ուրեմն այդ անծանօթը։

Ինչո՞ւ շարունակ իր հօրը վրայ դարձուցած էր ուշադրութիւնը։

Ճամբորդութեան ժամերուն մէջ Տէպօրա առաջ կը տանէր հնդիկ թամուլ գաւառաբարբառին ուսումնասիրութիւնը՝ որուն սկսած էր ա՛յն օրէն ուր Բէնսօնէ առաջին անգամ ըլլալով իրեն զգացուցած էր թէ հայրը մտադրութիւն ունի դէպ ի Հնդկաստան ճամբորդելու։

Երիտասարդ աղջիկը, — իր հայրենակցուհիներէն շատերուն պէս, — արդէն բաւական լեզուներ գիտէր, ու նոյն իսկ Հնդկաստանի մէջ անգլիերէնը շա՛տ տարածուած ըլլալուն հակառակ, — պարագայ մը որ պիտի նպաստէր իրեն ուզածը հասկցնելու և հասկնալու, — կրկին ձեռք առած էր թամուլ գաւառաբարբառին այդ ուսումնասիրութիւնը զոր բաւական առաջ տարած էր։

Քանի մը օր ետքը փոթորիկը քիչ մը մեղմացաւ։

Ծովը հանդարտիլ կը սկսէր։

Ճամբորդները կը յուսային որ առանց նոր դժուարութեան նաւը պիտի կրնար հասնիլ Լիվըրբուլ՝ ուրկէ շատ հեռու չէին։

Եւ սակայն, ձախորդ պարագայ մը զինքը ստիպեց որ քիչ մը ատեն աւելի մնան ծովու վրայ։

Լաֆոնիա մեքենայի խանգարում մը ունեցած էր. թեթեւ խանգարում մը՝ զոր կարելի էր դարմանել. միայն թէ հարկ պիտի ըլլար քիչ մը կանգ առնել ծովուն վրայ։

Այս պատճառաւ նաւապետը հրամայեց որ երկաթ նետեն։

Զ.

ՈՒՐ ՎԵՐՋԱՊԷՍ ԿԸ ՀԱՍԿՑՈՒԻ ԹԷ Ի՞ՆՉ ԷՐ ԵՐԷՑԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Գիշեր եղած էր, ու բոլոր ճամբորդներն ալ խոր քունի մը մէջ թաղուած էին։ Նաւը, երկաթ նետած ըլլալով, ամուր մը կեցած էր ծովուն վրայ։

Նաւաստիներն ալ իրենց խուցերը քաշուելու հրաման ընդունած էին։

Այդ հանդարտիկ գիշերուան մէջ մի՛միայն պահնորդը կը բաւէր հսկողութեան համար։

Անկէ զատ՝ կամրջակին վրայ երկու նաւազներ միայն մնացած էին, և յաջորդ օրը տեղի ունենալիք մեքենայի նորոգման անհրաժեշտ գործիքները մաքրելու զբաղած էին, պզտիկ և աղօտ լամբարով մը լուսաւորուած։

Երբոր իրենց գործը լմնցուցին, սկսան խուցերնին երթալ, բայց հազիւ քանի մը քայլ առած, զարմացմամբ տեսան որ երրորդ անձ մը կեցած էր հոն և զիրենք կը դիտէր ուշադրութեամբ։

Այդ մարդը երէցն էր։

—Ո՞վ կայ, ըսաւ նաւաստիներէն մէկը՝ լապտերը վեր բարձրացնելով։

—Ներողութի՛ւն, ըսաւ միւս նաւաստին, կրնայի՞նք գիտնալ արդեօք թէ ի՞նչ կը խնդրէք։

—Կ'ուզեմ ձեզմէ իւրաքանչիւրին հազարական տոլար շահեցնել, ըսաւ երէցը՝ ի՞նչ կ'ըսէք։

—Եթէ երբեք գործերնուս գայ ինչո՞ւ չէ, ըսաւ նաւաստիներէն մէկը՝ Ժօէ։

Յետոյ, դառնալով աւելցուց.

—Անանկ չէ՞, Բէննէթի։

Այս վերջինը որ շատ խելացի ու վարպետորդի մարդ մըն էր, վարանումի նշաններ ցոյց տուաւ։

Եւ սակայն, երէցը զանոնք լաւ մը դիտելէ ետքը, կռահեց որ գործին պիտի կրնային գալ և ըսաւ.

(Շարունակելի)